

*Program hospodárskeho
a sociálneho rozvoja
obce Leštiny
na roky 2011 - 2018*

Obsah

Úvod	3
Príprava PHSR.....	3
Metodika prípravy PHSR.....	4
Zabezpečenie realizácie PHSR, jeho hodnotenie a aktualizácia.....	4
I. Analytická časť	5
Situačná analýza	5
Administratívne, územné začlenenie, poloha obce, prírodné podmienky	5
Z histórie obce Leštiny	8
Erb, vlajka, pečat' a farby obce	9
Socio - ekonomická analýza	10
Obyvateľstvo a osídlenie	10
Občianska vybavenosť	13
Kultúra a tradície, šport, pamätihodnosti, osobností	14
Doprava, dopravná a technická infraštruktúra	20
Ekonomika	22
Rozpočet a majetok obce	27
Životné prostredie	30
Vyhodnotenie dotazníkov	32
Analýza SWOT	35
Občianska, kultúrna, športová infraštruktúra a vybavenosť	35
Technická a dopravná infraštruktúra, miestne komunikácie	36
Životné prostredie a odpadové hospodárstvo	37
Programovanie rozvoja, informovanie, propagácia obce a CR	38
II. Strategická časť	39
Stratégia rozvoja obce do roku 2018 – strategické ciele	39
Vízia obce Leštiny do roku 2018	41
III. Implementačná časť	42
Program rozvoja na roky 2011- 2018	42
Akčný plán rozvoja obce na roky 2011 - 2018.....	48
Zoznam tabuliek, grafov a obrázkov	50
Zoznam použitej literatúry	51

ÚVOD

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Leštiny je strednodobý strategický dokument, ktorý rieši rozvoj obce v súlade s jej špecifikami a požiadavkami modernej spoločnosti. Tento dokument môže významne napomôcť k zvýšeniu prosperity územia. Prostredníctvom tohto dokumentu sa predstavitelia obce Leštín snažia o plánovitý trvalo - udržateľný rozvoj územia, ktorý súčasným aj budúcim generáciám obyvateľov obce umožní uspokojovať ich ekonomické, sociálne a iné potreby a zároveň zachová kvalitné životné prostredie. PHSR vyjadruje spoločnú víziu rozvoja obce, ktorá je založená na výsledkoch strategického plánovania.

Navrhované konkrétne aktivity obsiahnuté v tomto dokumente vychádzajú z miestnych podmienok a potrieb. Tieto aktivity sú nasmerované k zlepšeniu kvality života v obci. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja je verejný otvorený dokument, je teda možné ho dopĺňať a tým pružne reagovať na potreby občanov a potreby rozvoja obce.

Obrázok č. 1: Obecný úrad v Leštinách

Príprava PHSR

Na príprave dokumentu sa podieľala študentka 5. ročníka Ekonomickej univerzity v Bratislave v rámci jej diplomovej práce za spoluúčasti samosprávy obce Leštiny a Agentúry pre regionálny rozvoj Sever v Dolnom Kubíne, ktorá jej ponúkla metodickú pomoc prostredníctvom podporných materiálov a konzultácií. V rámci prípravy PHSR bolo prvoradá získať všetky potrebné informácie z historických a aktuálnych materiálov a štatistické

údaje, týkajúce sa obce pre objektívne zhodnotenie aktuálneho stavu rozvoja, predností, nedostatkov, príležitostí a ohrození, ktoré súvisia s jej rozvojom a potrebami občanov. Okrem toho bol použitý aj dotazník, ktorý predstavuje demokratický spôsob zapájania občanov do rozvoja obce v podobe ich očakávaní a podnetov

Príprava a spracovávanie dokumentu prebiehalo od októbra 2010 a vzhľadom na jeho dokončovanie bolo zvolené obdobie jeho platnosti na roky 2011 – 2018.

Metodika prípravy PHSR

Príprava tohto plánovacieho a strategického dokumentu prebiehala v súlade s platnými a odporúčanými dokumentmi. Základným metodickým dokumentom bola *Metodická príručka pre vypracovávanie PHSR* vydaná MVRR SR a *Príručka pre strategické plánovanie územnej samosprávy*, ktorá je výsledkom odbornej spolupráce MVRR SR a OECD LEED Trento Centra pre miestny rozvoj. Ďalším rozhodujúcim dokumentom bol *Zákon o podpore regionálneho rozvoja č.539/2008 Z. z.*, ktorý vo svojej druhej časti, v § 8 definoval PHSR, stanovil povinnosti obce a rámcovo ohraničil jeho obsah a štruktúru.

Doterajšie programovacie a koncepcné dokumenty obce, vzťah PHSR k iným rozvojovým dokumentom

Doteraz obec nemala žiadny dokument obdobného charakteru a jej rozvoj sa uskutočňoval na základe volebných programov samosprávy a formou uznesení obecného zastupiteľstva k dôležitým zámerom, ktoré následne obec realizovala. Tento PHSR bol pripravovaný s ohľadom na významný dokument Slovenskej republiky – Národný strategický referenčný rámec SR 2007 – 2013, PHSR Žilinského samosprávneho kraja, ako i platný PHSR mesta Dolný Kubín.

Zabezpečenie realizácie PHSR, jeho hodnotenie a aktualizácia

Garantom realizácie PHSR počas celej doby jeho platnosti je obecné zastupiteľstvo, pričom je žiaduce, aby sa do jeho realizácie zapájali aj občania obce Leštiny.

Vzhľadom na charakter tohto dokumentu a logiku práce obecného zastupiteľstva bude optimálne hodnotiť ho raz ročne a tiež na prelome volebných období samosprávy. Definitívne hodnotenie PHSR by sa malo uskutočniť v tom roku, kedy končí jeho platnosť.

Prípadné korigovanie, rozširovanie či aktualizácia dokumentu sa môže uskutočniť v ľubovoľnom období jeho platnosti. Predpokladá sa, že prípadné zmeny sa budú týkať iba Akčného plánu PHSR, nakoľko analytická a strategická časť sú dostatočne široko koncipované, aby ich nezasiahli tieto zmeny.

Obec si prostredníctvom tohto PHSR osvojila prístup dlhodobejšieho plánovania a preto sa predpokladá, že v roku, kedy bude končiť jeho platnosť bude pripravená jeho dôslednejšia aktualizácia, či kompletne vypracovaný nový dokument.

Pre úspešnosť plnenia tohto dokumentu je dôležité, aby bol verejný a dostupný každému, koho sa týka. Jeho obsah by mali poznať nie len starosta a poslanci obecného zastupiteľstva, ale aj občania obce. Tým budú mať aj oni prehľad o jeho plnení a tiež možnosť navrhovať jeho aktualizáciu.

I. ANALYTICKÁ ČASŤ

Analytická časť je základom pre objektívne zhodnotenie stavu a potrieb rozvoja obce, ktoré sú podkladom pre nasledovné vypracovanie analýzy SWOT.

Situačná analýza popisuje pozíciu obce v rámci Žilinského kraja, regiónu Oravy a okresu Dolný Kubín. Zároveň poskytuje geografické údaje, údaje o prírodných podmienkach a tiež stručný prierez históriou obce.

V socio-ekonomickej časti je špecifikovaný demografický vývoj, občianska vybavenosť, kultúra, dopravná a technická infraštruktúra, ekonomika obce a životné prostredie, ktoré podmieňuje ďalší rozvoj aktivít v obci.

SITUAČNÁ ANALÝZA

Administratívne, územné začlenenie a poloha obce

Administratívne a územné začlenenie

Názov obce:	Leštiny
Názov okresu:	Dolný Kubín
Názov kraja:	Žilinský
Štatút:	Obec
Kód obce:	509787
Pól rastu:	Obec nie je zaradená medzi póly rastu a leží mimo záujmového územia inovačných pólov rastu

Spádovosť obce – sídla úradov:

Matričný úrad:	Dolný Kubín
Daňový úrad:	Dolný Kubín
Obvodné oddelenie policajného zboru:	Dolný Kubín
Okresný súd:	Dolný Kubín
Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru:	Dolný Kubín
Obvodný úrad:	Dolný Kubín
Vojenská správa:	Žilina
Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny:	Dolný Kubín
Obvodný úrad životného prostredia:	Dolný Kubín
Zdroj:	Štatistický úrad SR, MOŠ 2009

Poloha

Obec je situovaná na severozápadnom Slovensku, v regióne Orava. Je to obec s prevažne hornatým terénom (Chočské vrchy, Oravská vrchovina). Jej katastrálne územie vo výmere 694 ha možno rozdeliť na zónu osídlenia a zónu výrobnú-poľnohospodársku, tvorenú plochami poľnohospodárskej krajiny s areálmi poľnohospodárskej výroby vrátane mliekarnie. Katastrálne územie obce Leštiny patrí v rámci Žilinského samosprávneho kraja

do obvodu okresu Dolný Kubín. Najvyššie položené miesto v chotári má nadmorskú výšku 1 086 m. n. m. a najnižšie 560 m. n. m.

Susediace katastrálne územia:

- Katastrálne územie Pucov
- Katastrálne územie Pokryvác
- Katastrálne územie Osádka
- Katastrálne územie Lúčky
- Katastrálne územie Vyšný Kubín
- Katastrálne územie Dolný Kubín

Najbližšie významné mestá:

- Dolný Kubín 7 km
- Ružomberok 18 km
- Martin 48 km
- Žilina (cez Terchovú) 60 km
- Liptovský Mikuláš 43 km
- Banská Bystrica 71 km

Obrázok č. 2: Poloha obce Leštiny

Prírodné podmienky – geografické údaje

Obec Leštiny je situovaná na rozhraní Chočských vrchov a Oravskej vrchoviny v zníženine známej ako Podchočská brázda. Zatiaľ čo svahy v Chočských vrchoch sú väčšinou strmé a nachádza sa tu niekoľko desiatok jaskýň, v Oravskej vrchovine a Podchočskej brázde sú svahy miernejšie s menšími výškovými rozdielmi. Okolie Leštín odvodňuje Leštinský potok, ktorý sa po pribratí Jasenovského potoka z ľavej strany a Medzihradníka z pravej strany vlieva v Dolnom Kubíne do rieky Oravy. Na brehoch Leštinského potoka sa a v jeho okolí sa nachádzajú úrodné nivné pôdy, avšak celkovo tu prevažujú hnedé lesné pôdy.

Orava, ktorej súčasťou je aj obec Leštiny, leží zväčša v chladnej oblasti. Priemerné teploty v najchladnejšom mesiaci roka, v januári, kolíšu od -4 °C do -7 °C. Vďaka veľkej členitosti reliéfu vznikajú počas zimy teplotné zvraty – inverzie, kedy ťažší studený vzduch vyplňa údolie a podmieňuje vznik hmlistého mrazivého počasia, zatiaľ čo vo vyšších polohách môže byť jasné a teplejšie počasie. V júli ako v najteplejšom mesiaci je priemerná teplota 14 až 16 °C. S rastúcou nadmorskou výškou priemerné teploty klesajú. Územie Oravy sa vyznačuje nielen celkovo studeným, ale aj značne vlhkým podnebím. V okolí obce Leštiny priemerne naprší ročne od 900 až do 1200 mm zrážok. Najviac zrážok pripadá na júl, menej na zimné mesiace.

Tabuľka č. 1: Výmera územia obce Leštiny (m²)

Výmera územia obce Leštiny (v m²)	
Celková výmera územia obce – mesta	6 932 944
Poľnohospodárska pôda - spolu	4 001 647
Poľnohospodárska pôda - orná pôda	357 480
Poľnohospodárska pôda - záhrada	60 770
Poľnohospodárska pôda - trvalý trávny porast	3 583 397
Nepoľnohospodárska pôda - spolu	2 931 297
Nepoľnohospodárska pôda - lesný pozemok	2 524 721
Nepoľnohospodárska pôda - vodná plocha	54 637
Nepoľnohospodárska pôda - zastavaná plocha a nádvorie	207 984
Nepoľnohospodárska pôda - ostatná plocha	143 955

Zdroj: Štatistický úrad, MOŠ 2009

Z histórie obce Leštiny

Územie Leštín bolo osídlené už v dobe bronzovej, o čom svedčí aj nález bronzovej ihlice s guľovou hlavitou. Prvá písomná zmienka je z roku 1325, keď si Leštiny ako "*Les-cyna*" spomínajú v metačnej listine susedného Vyšného Kubína. Prví osadníci na území Leštín sa dostávali do častých susedských sporov. V historických dokumentov z roku 1381, v ktorých sa riešil jeden z týchto sporov, sú už Leštiny rozdelené na dve časti: *Leščina Dolnia* – Leštiny a *Leščina Hornia* – Osádka. Obec patrila Oravskému hradu až do roku 1548, kedy kráľ Ferdinand I. daroval Václavovi Zmeškalovi územie troch obcí a to Leštiny, Osádku a Srňacie. Od týchto čias až do zrušenia poddanstva sú dejiny tejto obce späté s dejinami zemianskej rodiny Zmeškalovcov.

Od 17. storočia tu bola artikulárna škola, ktorá vynikala svojou úrovňou, keďže v nej učili viacerí významní učitelia, ako napr. Eliáš Petrovicius, Ondrej Hrebenda, Ondrej Medzihradský, Benjamin Uhlári, Ludvík Medzihradský, Adolf Medzihradský a ďalší. Školu navštevovali žiaci zo širokého okolia, okrem iných napríklad aj Juraj Ambrózy (barokový spisovateľ), Ondrej Ambrózy (náboženský spisovateľ), Vavrínek Čaplovič (zberateľ kníh, úradník), Pavol Országh Hviezdoslav (básnik).

Obec trpela neúrodou, hladom, ustavičnými vojenskými nájazdmi a povodňami. Situáciu sa ešte viac zhoršila v roku 1831, kedy sa na Orave rozšírila epidémia cholera.

Najširšie zastúpenou vrstvou bola vrstva *sedliakov*, z ktorých najväčšími gazdami boli Medzihradský, Michal Matúš, Ján Albini, Ján Osadský a Michal Klocok. Z poľnohospodárskych plodín pestovali najmä zemiaky, jačmeň, ovos, pšenicu, ľan a kapustu. Leštinskí gazdovia boli známi ako chovatelia plemenného hovädzieho dobytku, predovšetkým plemenných býkov. K ich hlavným zdrojom príjmov patrila aj chov oviec, spracovanie mlieka a vlny. Svoje miesto si tu popri poľnohospodárstve našlo aj remeselníctvo, predovšetkým tesárstvo, stolárstvo a krajčírstvo. Pekné zisky mali aj z včelárstva, aj keď im tu konkurovala rodina Zmeškalovcov s 20 úlmi. Táto rodina bola predstaviteľom ďalšej vrstvy a to vrstvy *zemanov*. Zmeškalovci boli najväčšími vlastníkami Leštianskeho chotára. Zachovali sa po nich 4 kaštiele, piaty vyhorel začiatkom 20. storočia.

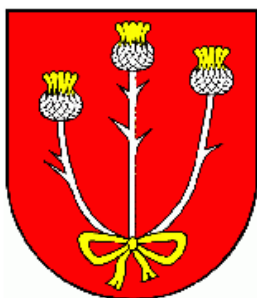
V roku 1949 tu bolo založené prvé jednotné roľnícke družstvo na Orave, ktoré patrilo medzi prvé aj v rámci Slovenska. Mnohí družstevníci spočiatku neboli presvedčení o jeho výhodách, ťažkosti sa prejavovali napr. v sústreďovaní hovädzieho dobytku, administratívnej činnosti, nereálnom zostavovaní výrobného plánu a mnohých ďalších činnostiach vyplývajúcich hlavne z nedostatku skúseností. V ďalších rokoch však začali dosahovať čoraz lepšie výsledky a tak sa stali prvé družstvo na Orave príkladom pre roľníkov v ďalších obciach. Dokonca sa aj aktívne zapájalo do presvedčania súkromných roľníkov na Orave o výhodách spoločného hospodárenia.

Za jedno z najvýznamnejších období obce možno označiť obdobie, v ktorom sa obyvatelia zapojili do odboja proti fašizmu. Pôsobila tu partizánska skupina pod vedením nadporučíka Emila Kováčika, ktorej úlohou bolo rušiť nepriateľskú prepravu na trase Dolný Kubín – Ružomberok. Obec bola neskôr vyznamenaná Radom Červenej hviezdy.

Erb, vlajka, pečať a farby obce

Erb, vlajka a pečať tvoria trojicu základných symbolov obce. Na tvorbu každého z nich sa vzťahujú osobitné heraldické (náuka o erboch), vexilologické (náuka o vlajkách) a sigilografické (náuka o pečatiach) zákonitosti, pravidlá a zvyklosti.

Obrázok č. 3: Obecné symboly: erb, vlajka a pečať

Erb

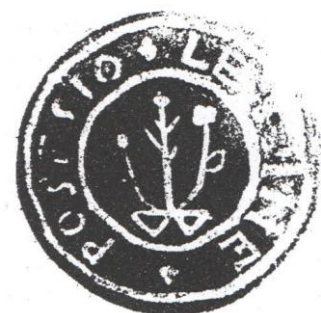
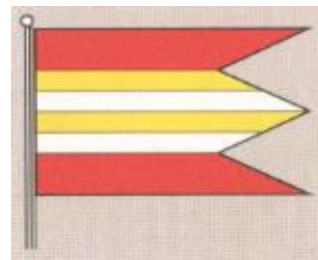
V červenom štíte zlatou mašľou dolu previazané tri strieborné stopky zlatokvetých bodliakov.

Vlajka

Vlajka obce pozostáva zo šiestich pozdĺžnych pruhov vo farbách červenej, žltej, bielej, žltej, bielej a červenej.

V. Ši. – J. N., prijatý 05. 08. 2000 č. OZ – 4/ 2000

HR: L – 120/ 2000

Pečať

Jediné známe pečatidlo obce sa hlási na prelome 18. a 19. storočia. Jeho kruhopis znie: * POSESIO * LESTINE. V strede pečatného poľa z dvoch trojuholníkov vyrastajú tri rastliny, hore s tromi drobnými kvietkami. Odtlačky pečatidla sa našli na dokumentoch z roku 1867 a 1873.

SOCIO - EKONOMICKÁ ANALÝZA

Obyvateľstvo a osídlenie

Tabuľka č. 2: Obyvateľstvo

Obyvateľstvo k dátumu: 31. 12. 2010	
Počet obyvateľov	259
Muži	137
Ženy	122

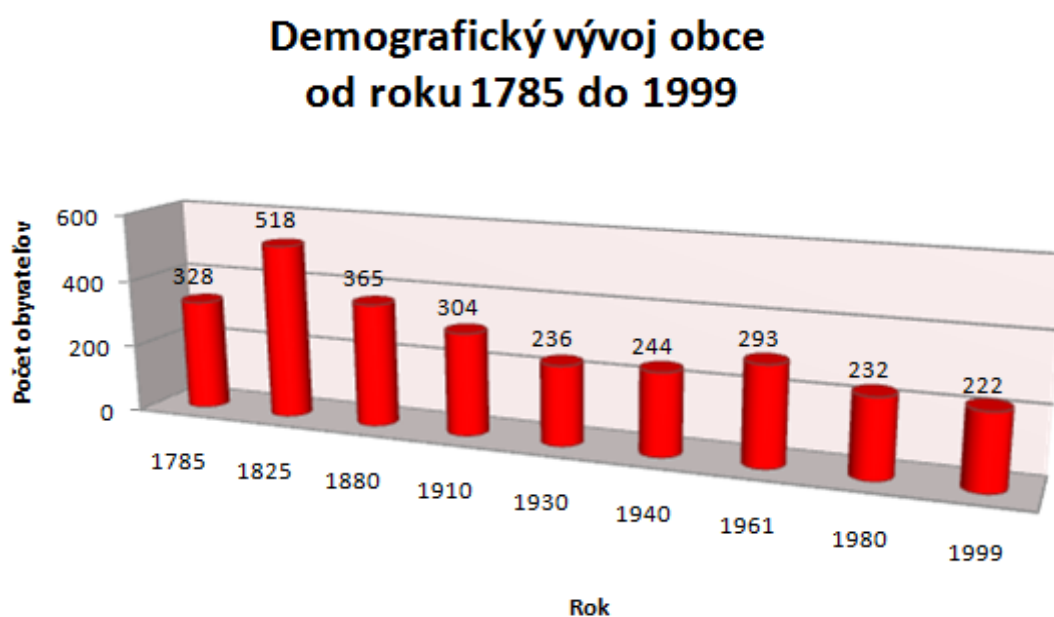
Zdroj: Štatistický úrad SR, MOŠ 2009

Tabuľka č. 3: Osídlenie

Bytový fond k dátumu: 31. 12. 2009	
Počet bytov	117
Rekreačné chaty	5
Garáže	12

Zdroj: Štatistický úrad SR, MOŠ 2009

Graf č. 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Leštiny v období 1785 – 1999

Zdroj: HUBA, P.: *Orava v časoch prítomných a minulých*.

Počet obyvateľov v obci Leštiny v období rokov 1785 až 1825 mal narastajúci trend. V nasledujúcich rokoch začal počet obyvateľov klesať. Predovšetkým to zapríčinila rozširujúca epidémia cholery po celej Orave v roku 1831 ale aj neúroda, hlad a povodne. Počas rokov 1940 až 1961 sa zaznamenal nárast obyvateľov. Po tomto období nastal znova úbytok obyvateľstva.

Tabuľka č. 4: Demografický vývoj obce podľa pohlavia

Pohlavie	Rok					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Muži	114	117	122	125	133	132
Ženy	111	111	108	110	117	121
Spolu	225	228	230	235	250	253

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2010

Demografický vývoj obce má celkovo od roku 2004 stúpajúcu tendenciu, až na rok 2009 kedy bol u mužov zaznamenaný pokles o jedného obyvateľa. V roku 2004 bolo z celkového počtu 225 obyvateľov 114 mužov a 111 žien. Pričom v roku 2009 bolo z celkového počtu 253 obyvateľov 132 mužov a 121 žien. Celkovo v období od roku 2004 do roku 2009 bolo v obci viac mužov ako žien.

Vzdelanostná úroveň obyvateľstva

Z hľadiska vzdelanostnej úrovne sú v obci Leštiny najviac zastúpení obyvatelia s učňovským vzdelaním bez maturity (53 obyvateľov), obyvatelia so základným vzdelaním (47 obyvateľov), deti do 16 rokov (46 obyvateľov) a obyvatelia s úplným stredným odborným vzdelaním s maturitou (39 obyvateľov). Naopak najmenej obyvateľov má vyššie vzdelanie (1 obyvateľ), vysokoškolské bakalárske (1 obyvateľ), bez udania školského vzdelania (1 obyvateľ) a podobne len 1 obyvateľ je bez školského vzdelania.

Tabuľka č. 5: Obyvateľstvo podľa najvyššieho skončeného vzdelania (rok 2001)

Vzdelanie	Muži	Ženy	Spolu
Základné	20	27	47
Učňovské (bez maturity)	42	11	53
Stredné odborné (bez maturity)	2	4	6
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	6	6	12
Úplné stredné odborné (s maturitou)	9	30	39
Úplné stredné všeobecné	3	8	11
Vyššie	0	1	1
Vysokoškolské bakalárske	0	1	1
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	4	4	8
Vysokoškolské doktorandské	-	-	-
Ostatní bez udania školského vzdelania	1	0	1
Ostatní bez školského vzdelania	0	1	1
Deti do 16 rokov	24	22	46
Spolu	111	115	226

Zdroj: Štatistický úrad, MOŠ 2001

Veková štruktúra obyvateľstva – produktívne vekové skupiny

Veková štruktúra obyvateľstva je znázornená podľa produktívnych vekových skupín. Pri tejto štruktúre sa obyvateľstvo rozdeľuje do troch základných skupín:

1. predproduktívny vek (0 – 14 rokov),
2. produktívny vek (muži 15 – 59; ženy 15 – 54 rokov),
3. poproduktívny vek (muži 60+; ženy 55 rokov).

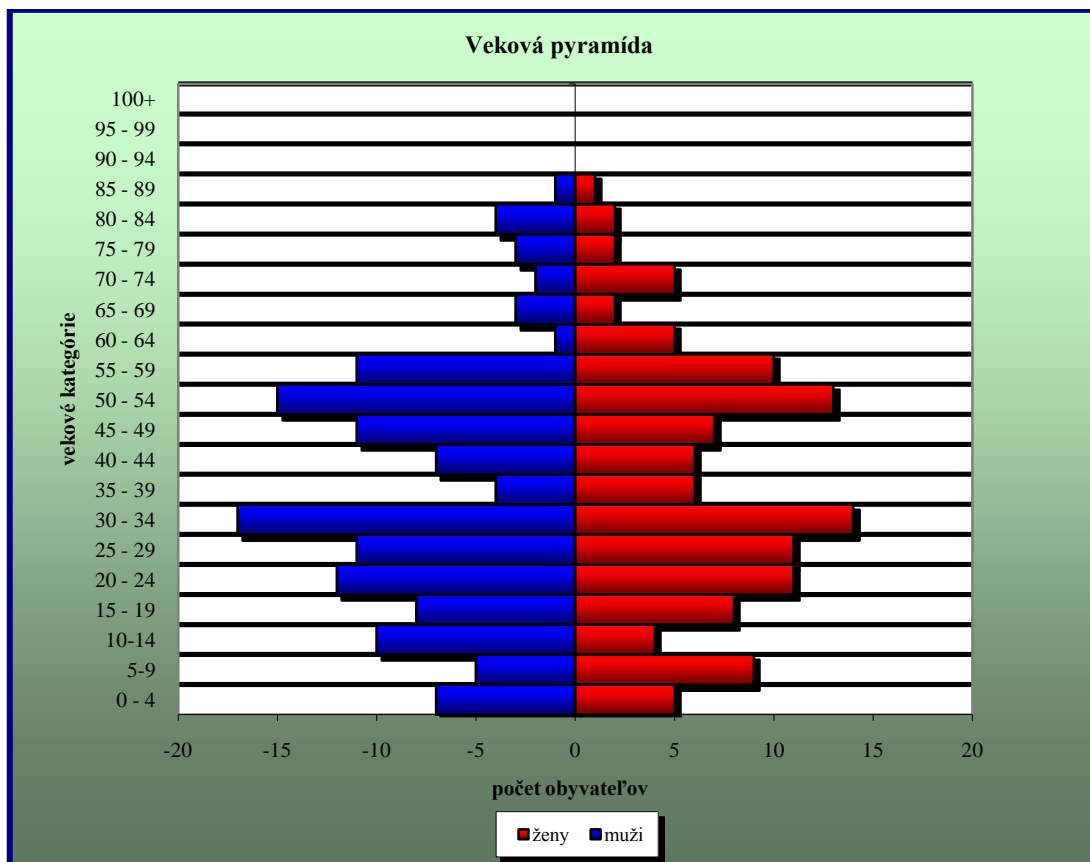
Najviac obyvateľov je zastúpených v skupine produktívneho veku, celkovo 172 obyvateľov, t.j. 67,98% z celkového počtu obyvateľov obce. V skupine predproduktívneho a poproduktívneho veku je približne rovnaký počet obyvateľov

Tabuľka č. 6: Veková štruktúra obyvateľstva obce (rok 2009)

Veková skupina	Muži	Ženy	Spolu
Predproduktívny vek (0 - 14 rokov)	22	18	40
Produktívny vek (15 – 59 /Ž - 54/)	96	76	172
Poproduktívny vek (59+ /Ž 55+/)	14	27	41
Spolu	132	121	253

Zdroj: Štatistický úrad, MOŠ 2009

Graf č. 2: Veková pyramída obyvateľstva

Zdroj: Štatistický úrad, MOŠ 2009

Z vyššie znázornenej vekovej pyramídy vidieť, že najväčšie zastúpenie majú v obci muži aj ženy vo veku 30 – 34 rokov života. Najnižšie zastúpenie majú muži vo veku 60 – 64 rokov a ženy vo veku 85 – 89 rokov.

Podľa tvaru vekovej pyramídy možno konštatovať, že obec postupne vymiera. V obci klesá počet narodených detí a v ďalšom časovom horizonte sa bude celkový počet obyvateľov znižovať.

Náboženské zloženie obyvateľstva

Z hľadiska náboženstva je väčšia časť obyvateľov evanjelického vierovyznania. Až 79,20 % obyvateľov je evanjelického vyznania. Rímskokatolícka cirkev je zastúpená 17,26 % obyvateľov, bez vyznania je 1,77 % a nezistení predstavujú 0,44 % z celkového počtu obyvateľov.

Tabuľka č. 7: Náboženské vierovyznanie

Bývajúce obyvateľstvo podľa náboženského vyznania	Podiel (%)
Rímskokatolícke	17,26
Evanjelické	79,20
Bez vyznania	1,77
Nezistené	0,44

Zdroj: Štatistický úrad, MOŠ 2001

Národnostné zloženie obyvateľov

Podľa štatistického zisťovania z roku 2009 tvoria obyvatelia slovenskej národnosti 99,6 % z celkového počtu obyvateľov obce. Druhou zastúpenou národnosťou v obci je česká národnosť – 2 obyvatelia (0,40 %).

Občianska vybavenosť

Občianska vybavenosť vo všeobecnosti zahŕňa vzdelávacie zariadenia, zariadenia zdravotnej a sociálnej starostlivosti, stravovacie zariadenia, ubytovacie zariadenia, športové zariadenia, maloobchodnú a veľkoobchodnú sieť, kultúrne zariadenia, zariadenia verejnej správy, služieb, bankovníctva a poisťovníctva. Mnohé tieto zariadenia sa vzhľadom na veľkosť obce nenachádzajú priamo v nej, ale v okresnom meste Dolný Kubín či v obci Vyšný Kubín.

V obci sa nenachádza ani materská ani základná škola, ale vzhľadom na veľkosť obce a počet obyvateľov ich tu nie je opodstatnené zriadiť. Najbližšia materská škola a základná škola pre ročníky 1 až 4 je vo Vyšnom Kubíne, ostatní žiaci chodia väčšinou do škôl na území Dolného Kubína.

Pošta sa v obci tiež nenachádza, najbližšia je v obci Vyšný Kubín, ktorá je vzdialená od Leštín 3 km.

Občania musia rovnako cestovať aj za zdravotníckymi službami do Dolného Kubína. Obec neposkytuje ani žiadne opatrovateľské služby.

Priamo v obci sú poskytované služby uvedené v nasledovnej tabuľke.

Tabuľka č. 8: Prehľad poskytovaných služieb v obci

Druh služby	Počet subjektov
Pošta	Nie je
Pohostinstvo	1
Predaj potravín a rozličného tovaru	1
Predaj suvenírov	1 (OcÚ Leštiny)
Knižnica	1 (obecná)
Internet	1 (obecný)
Požiarna zbrojnica	1
Cintorín	1
Autoservis	2
Ubytovanie a stravovanie	4
Maliarsko-natieračské práce úprava fasád	1
Spracovanie kravského mlieka a distribúcia mliečnych výrobkov	1
Stavebná činnosť	1
Distribúcia obalových plastových materiálov	1
Zabezpečovanie chodu počítačovej techniky	1

Zdroj: Obecný úrad Leštiny, 2011

Kultúra a tradície, šport, pamätihodnosti, osobnosti

Aj napriek tomu, aká malá je obec Leštiny, je obdivuhodné koľko kultúrnych pamiatok tu možno nájsť. Tiež je rodiskom početného množstva významných osobností.

Artikulárny drevený evanjelický kostol

Na čo sú asi najviac právom hrdí všetci obyvatelia Leštín je Artikulárny drevený evanjelický kostol, významná národná kultúrna pamiatka a lokalita Svetového dedičstva UNESCO.

Drevený artikulárny kostol pochádza z čias náboženskej neslobody protestantov. Pôvodne bolo na Slovensku postavených 9 artikulárnych drevených kostolov, z ktorých sa do dnešného dňa zachovalo iba 5, medzi nimi aj kostol v Leštinách.

Kostol bol postavený v rokoch 1688 až 1689 a to na príkaz Jóba Zmeškala, kapitána hradnej stráže na Oravskom hrade a prvým „vycišťanom“ v Dolnom Kubíne. Pôvodná stavba bola bez veže a bez zvonov. V 70. rokoch 18. storočia bol kostol zrekonštruovaný a vonkajšiu rustikálnu fasádu nahradilo doskové debnenie. V roku 1775 farníci zrekonštruovali aj interiér a maľby z konca 17. storočia boli nahradené novými. V roku 1977 bola pri kostole postavená zvonica a neskôr bola s kostolom spojená prekrytým schodiskom.

Dominantu kostola tvorí veľká valbová strecha pokrytá dreveným šindľom. Vstup do kostola tvorí portál s archivoltou. Interiér kostola je bohato zdobený a vyniká rôznorodosťou tvarou, farieb a motívov. Interiéru dominujú nástenné kvetinové maľby zo 17. storočia. V interiéri kostola sa nachádza barokový oltár s drevorezbou z konca 17. storočia a

bohato zdobená kazateľnica zo začiatku 18. storočia. Zaujímavé sú aj lavice s erbmi, renesančná krstiteľnica zo 17. storočia, kópia pohrebnej zástavy J. Zmeškala a epitaf M. Meška z roku 1753.

Drevený artikulárny evanjelický kostol je vzácnou historickou pamiatkou a v roku 2008 sa mu spolu s ďalšími siedmimi drevenými kostolmi dostalo celosvetového uznania v podobe zápisu do Zoznamu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO. Bol tu pokrstený aj Pavol Országh Hviezdoslav. V kostole sa doteraz každú nedeľu konajú bohoslužby.

Kaštiele a kúrie

V Leštinách bolo 5 takýchto objektov, ktoré pôvodne patrili príslušníkom rodiny Zmeškalovcov. Na lepšie rozlíšenie sa volali podľa mena Zmeškala, ktorý tu býval a výraznejšie sa zapísal do pamäti ľudí.

Od začiatku dediny po ľavej strane boli:

1. Kaštieľ Markovský (nazvaný podľa Marka Zmeškala).

Po druhej svetovej vojne bol skonfiškovaný Aladárovi Zmeškalovi a pridelený družstvu. Určitú dobu slúžil ako strojno-traktorová stanica, národná škola, byty pre zamestnancov družstva i ako kultúrny dom. Uskutočňovali sa v ňom tanečné zábavy, divadelné predstavenia a schôdze obce či družstva. Premietali sa tu filmy. Dnes už nestojí, na jeho mieste sa tu nachádza nový rodinný dom Martina Mačuhu.

2. Kúria Elekovská (nazvaná podľa Eleka Zmeškala) alebo Lehotských.

Dnes je vo vlastníctve rodiny Čajkovcov, ktorí kúriu a jej okolie rekonštruujú v súlade s platnými pravidlami pre rekonštrukcie pamiatkovo chránených objektov. Táto kúria je označená za chránenú pamiatku.

3. Kaštieľ Móricaovie (nazvaný podľa Mórica Zmeškala).

Donedávna bol v majetku obce, dnes je vo vlastníctve nového majiteľa (p. Kubaláka), ktorý ho predstavuje, pričom v jednej jeho časti má zriadené ubytovanie a v ďalšej časti chce vytvoriť reprezentačné priestory na usporiadanie svadieb, posedení a podobných podujatí.

Po pravej strane dediny sa nachádzajú:

4. Kaštieľ Petříkovský (nazvaný podľa Petra Zmeškala).

Dnes je vo vlastníctve dvoch rodín, z ktorých jedna býva v udržiavanej polovici a druhá sa o svoju polovicu nestará, takže táto je zrušená a tým hrozí spadnutie aj celému kaštieľu.

5. Kaštieľ Danielovský (nazvaný podľa Daniela Zmeškala - niekedy aj nesprávne uvádzané Bancíkovský).

Tento kaštieľ je pamiatkovo chránený. Bývajú v ňom dve rodiny, ktorých príslušníci sú potomkami pôvodných Zmeškalovcov. Je udržiavaný na dobrej úrovni.

V minulosti sa v okolí týchto kaštieľov a kúrií nachádzali nielen hospodárske a služobné budovy, ale aj krásne parky, ktoré sa bohužiaľ nezachovali.

Ludová architektúra

V obci je pamiatkovo chránený drevený rodinný dom, ktorý majiteľ využíva v ako rekreačnú chalupu. V podstate je zachovaný len samotný dom, ktorý bol postavený v roku 1830 tesárskym majstrom Andrejom Mačuhom, o čom svedčí latinský nápis na tráme domu: „*Hic aedes aedificata per Andream Matsuha Anno 1830 Mens. Junio.*“ Príľahlé hospodárske budovy terajší majiteľ odstránil.

V obci je viac zachovalých drevených domčekov, hlavne v centre obce pod kostolom. V niektorých sa ešte býva, iné dosluhujú, ale zaslúžia si pozornosť. Pod kostolom je stará fara, ktorá vhodne zapadá do areálu kostola (nie je však pamiatkovo chránená). Okolo kostola je cintorín, na ktorom zaujmú niektoré náhrobné kamene Zmeškalovcov, ale aj učiteľov a farárov.

Ďalšou pamiatkou je aj farský úrad, ktorý bol postavený v medzivojnovom období za účinkovania farára Oskara Bancíka na pozemku kúpenom od Zmeškalovcov. Fara, hospodárska budova („sýpka“) a pozemok sú vo vlastníctve Evanjelickej a. v. cirkvi v Leštinách.

Pamätné tabule

Dňa 12. augusta 1979 bola odhalená pamätná doska občanom padlým počas Slovenského národného povstania Ondrejovi Klocokovi a Jánovi Regulymu s týmto textom: „*V Slovenskom národnom povstaní padli Ján Reguly +22.4.1915, zahynul 2.4.1945 Ondrej Klocok +22.9.1921, zahynul 2.1.1945. Na počesť padlým a poučenie žijúcim vybudovali občania.*“ Umiestnená je na budove obecného úradu.

Jedným z významných rodákov tejto malej obce je aj Jozef Gašparík Leštinský, slovenský spisovateľ, vydavateľ a knihkupec. Pri príležitosti 125. výročia jeho narodenia a 55. výročia úmrtia bola zhotovená a dňa 26. septembra 1986 slávnostne odhalená pamätná tabuľa. Tabuľa je osadená na budove obecného úradu, keďže rodný dom Jozefa Gašparíka sa nezachoval. Text na pamätnej tabuli znie: „*Významnému slovenskému kultúrno-osvetovému pracovníkovi, ľudovému básnikovi a pokrokovému vydavateľovi Jozefovi Gašparíkovi-Leštinskému (10.2.1861-4.6.1931) pri príležitosti 125. výročia narodenia a 55. výročia úmrtia venujú vďační rodáci.*“

Pamätné tabule sú majetkom obce, je im venovaná patričná pozornosť, vhodne a vkusne boli zachované a preinštalované aj počas nedávnej rekonštrukcie úradu.

Pamätník SNP

Pamätník bol odhalený pri príležitosti 30. výročia Slovenského národného povstania dňa 25.8.1974. Nachádza sa na dolnom konci obce, po ľavej strane pri vstupe do dediny a predstavuje jednu z dominant obce. Autormi boli akademický maliar Karol Barón a inžinier architekt Mikuláš Lenko. Výraznú pomoc pri jeho výstavbe poskytli najstarší občania obce, členovia základnej organizácie Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov, najmä Ján Albíni starší, Michal Lupták, Ján Haluška starší, ale aj iní občania našej obce.

Ideovou náplňou pamätníka je myšlienka pocty Slovenskému národnému povstaniu. Názov pamätníka „*Pocť Slovenskému národnému povstaniu*“ je vyjadrený v symbolike červeného kvetu a plameňa, ako symbolu víťazstva, vďaky a preliatej krvi, doplnená symbolikou trikolóry, ktorá vyrastá priamo zo zeme a umocňuje symbol objektu ako pamätníka celonárodného boja proti fašizmu.

Obrázok č. 4: Pamätník SNP

Významné osobnosti späté s obcou Leštiny

- **Pavol Országh Hviezdoslav**, narodený dňa 2. februára 1849 vo Vyšnom Kubíne, navštevoval ľudovú školu v Leštinách, kde sa vyučovalo aj po slovensky zásluhou učiteľa Adolfa Medzihradského. A bola to hlavne zásluha učiteľa Medzihradského, že rodina dala Pavla ďalej do škôl, pretože práve on ich upozorňoval na chlapcov výnimočný talent.
- Leštiny sú navštevované aj kvôli svetoznámemu skladateľovi a hudobníkovi **L. v. Beethovenovi**, ktorý tu údajne navštívil svojho dlhoročného priateľa Mikuláša Zmeškala. Bohužiaľ jeho návšteva nie je nikde zdokumentovaná. Jediný dôkaz, ktorou bola kronika nachádzajúca sa v miestnom kostole aj s Beethovenovým podpisom, zmizol. Ako dôkaz ich priateľstva sú listy, ktoré sú uložené vo Viedni. *"Prijmite, milý Zmeškal, moje priateľské venovanie. Má Vám pripomenúť naše dlhotrvajúce priateľstvo a má byť dôkazom mojej úcty - tak ho aj prijmite, a nie ako koniec už dlho pradenej nite. Patríte k mojim najstarším priateľom vo Viedni,"* (úryvok z listu, v ktorom Ludwig van Beethoven venuje Mikulášovi Zmeškalovi Sláčikové kvarteto f - mol)

Medzi ďalšie významné osobnosti možno zaradiť:

- **Jozef Gašparík – Leštinský** (nar. 10.2.1861 – 4.6.1931)
 - *Spisovateľ, vydavateľ, kníhkupec*
- **MVDr. Vladimír Ondrej Buša** (nar. 22.9.1925 – 4.6.1970)
 - *Helmitológ*
- **Adolf Medzihradský** (nar. 2.4.1835 – 13.12.1919)
 - *Učiteľ, osvetový pracovník*
- **Ludovít Medzihradský** (nar. 28.5.1807 – 8.9.1869)
 - *Učiteľ, historik, spisovateľ, botanik*
- **Ferdinand Zmeškal** (nar. 5.6.1808 – 21.3.1870)
 - *Verejný činiteľ*
- **Jób Zmeškal** (nar. 1720 - 1778)
 - *Učiteľ, autor knihy „Škola Jóbova“*
- **Jób Zmeškal** (nar. 21.8.1778 – 30.4.1855)
 - *Verejný činiteľ, cirkevný funkcionár*
- **Mikuláš Zmeškal** (nar. 20.11.1759 – 23.6.1833)
 - *Radca uhorskej dvorskej kancelárie, hudobník, skladateľ, dôverný priateľ L. van Beethovena*
- **Móric Zmeškal** (nar. 24.12.1801 – 2.6.1871)
 - *Stoličný hodnostár, právnik*
- **Anna Zmeškalová** (nar. 25.7.1813 – 26.7.1880)
 - *Maliarka*
- **Ing. Juraj Buša, CSc.** (nar. 11.1.1925 – 16.5.2001)
 - *Strojní inžinier, vysokoškolský pedagóg, vedecký pracovník*

Obrázok č. 5: Významné osobnosti späté s obcou***P.O. Hviezdoslav******Ludwig van Beethoven******Mikuláš Zmeškal*****Aktívne spolky a záujmové organizácie**

- Poľovnícke združenie Holica
- Obecný futbalový klub
- Evanjelický cirkevný zbor v Leštinách
- Pozemkové spoločenstvo
- Chovateľský spolok včelárov
- Rybársky zväz
- Slovenský červený kríž
- Dobrovoľný hasičský zbor
- Občianske združenie „Artikulárny drevený kostol“

Poľovnícke združenie Holica vzniklo 1.1. 1994 a do tohto združenia patrí okrem obce Leštiny, kde je aj sídlo tohto združenia aj obec Osádka, Pokryváč a Srňacie.

Obecný futbalový klub Leštiny, ktorý tu pôsobí od roku 1998, sa v súčasnosti nachádza v kategórii *dospelí II. trieda*.

Evanjelický cirkevný zbor v Leštinách bol založený približne v roku 1681. Do Evanjelického cirkevného zboru patria okrem cirkevníkov z Leštín aj cirkevníci z obcí Vyšný Kubín, Osádka a Pokryváč.

Úspechmi sa môže pochváliť **Dobrovoľný hasičský zbor**, ktorého členskú základňu tvorí 29 dobrovoľníkov, z čoho 9 členovia úspešne reprezentujú obec na rôznych súťažiach.

Na účel získania finančných prostriedkov na obnovu národnej kultúrnej pamiatky, t.j. dreveného artikulárneho kostola, bolo v roku 2007 zriadené **Občianske združenie Artikulárny kostol Leštiny**. Medzi úspechy tohto združenia možno zaradiť aj získanie finančných prostriedkov na opravu kostola z Nadácie Hickory Foundation z New Yorku vo výške vyše 7000€. Získané finančné prostriedky boli použité na odvodnenie severnej strany objektu, na opravu pavlače a obnovu podmurovky celého obvodu kostola a zvonice.

Leštiny sú aktívne aj v oblasti zvyšovania povedomia verejnosti o obci a jej činnosti prostredníctvom nepravidelného vydávania občasníka **Leštinské ozveny** a poskytovania základných informácií o obci pracovníčkou obecného úradu.

V obci sa za roky 2009 a 2010 bohužiaľ nekonali tradičné spoločenské udalosti ako oslava Dňa matiek, Deň detí, Mikuláš, posedenie s dôchodcami a iné z dôvodu zníženia príjmu obecného rozpočtu a z potreby dokončenia rekonštrukcie budovy obecného domu, šatní na ihrisku a z iných uskutočnených projektov. Avšak už v roku 2011 obec plánuje návrat k týmto tradičným kultúrnym akciám. Zatiaľ sa v tomto roku (t.j. 2011) uskutočnili Fašiangy, ktoré zožali veľký úspech u mladých a aj tých skôr narodených.

Doprava, dopravná a technická infraštruktúra

Dopravná infraštruktúra

Polohu obce Leštiny určujú významné dopravné ťahy:

- Cesta III. triedy č.05917, ktorá vedie z Vyšného Kubína do Malatinej s odbočkou na Lúčky v obci Osádka.
- Najbližšia železničná stanica je v Dolnom Kubíne (7 km). Vzdialenejšia je rýchliková železničná stanica v Ružomberku (17 km).

V roku 2010 došlo k rekonštrukcii štátnej cesty III. triedy č.05917 Leštiny. Investo-rom akcie bol Žilinský samosprávny kraj.

Avšak miestne komunikácie celkovo sa nachádzajú v zlom technickom stave (nedostatok parkovacích miest, zlý stav mostov a absencia chodníkov). Túto situáciu sťažuje aj to, že doposiaľ nie sú doriešené vlastnícke vzťahy k pozemkom.

V najbližších rokoch je v pláne vybudovanie novej autobusovej zastávky.

Najbližšia čerpacia stanica, je stanica Slovnaft, ktorá sa nachádza vo Vyšnom Kubíne (3 km).

Tabuľka č. 9: Doprava a dopravná infraštruktúra

Doprava a dopravná infraštruktúra	Údaj
Autobusové linky miestneho významu (medzimestské)	1
Miestne komunikácie spolu na 1 d. m. km	0,6
z toho miestne komunikácie - bezprašné na 1 d. m.	0,6
Mosty na miestnych komunikáciách	3

Zdroj: Štatistický úrad SR, MOŠ 2009

Dopravná obslužnosť

Dopravná obslužnosť na území obce nie je dostatočná, nakoľko spojenie obce s okolitými mestami je nevyhovujúce, vzhľadom na frekvenciu autobusových dopravných spojov. Občania dochádzajúci za prácou a do škôl využívajú vo väčšej miere osobné autá.

Technická infraštruktúra

Obec je zásobená pitnou vodou z **verejného vodovodu**. Správcom vodovodu a zdroja vody je Oravská vodárenská spoločnosť Dolný Kubín.

Obec nemá vybudovanú **kanalizáciu** ani splaškovú ani dažďovú. Objekty vypúšťajú domové odpady do zberných žump, a odtiaľ sa vyvážajú fekálnym vozidlom do ČOV

v Dolnom Kubíne. Správcom a prevádzkovateľom ČOV a kanalizácie je Oravská vodárenská spoločnosť, ktorej je obec akcionárom.

Obec je nie plynofikovaná. Je plne elektrifikovaná.

Obecný dom prešiel v rokoch 2007-2010 celkovou rekonštrukciou, vďaka čomu budova dostala nový vzhľad, zabezpečilo sa prekrytie a zateplenie budovy. Na tento účel sa využila aj dotácia z Programu rozvoja vidieka r. 2007 – 2013 vo výške 142 640,59 €. Plánuje sa ešte urobiť oplatenie okolo budovy obecného domu, doplniť zariadenie do spoločenských priestorov a inventár do kuchyne. V obecnom dome sa nachádza aj obecná knižnica.

Hasičská zbrojnica prešla čiastočnou rekonštrukciou (odvodnenie a odizolovanie stavby) v hodnote 301 €. Bežné výdavky ako je údržba hasičskej techniky, pohonné hmoty, spotrebu energie a i. hradí obec. Ministerstvo vnútra darovalo v roku 2010 obci hasičské vozidlo, vyrobené v roku 2001. Hasičskú zbrojnicu je potrebné zrekonštruovať tak, aby plnila funkčnosť uskladnenia hasičskej techniky, skladu a priestorov na klubovú činnosť.

V roku 2009 prešiel rekonštrukciou aj **obecný rozhlas**. Bol vymenený spojovací kábel, reproduktory a celý komplet rozhlasovej ústredne. Na to boli použité účelov prostriedky zo ŠR MF SR a z rozpočtu obce. Rekonštrukcia sa plánuje ukončiť v najbližšom období.

Verejné osvetlenie je dostatočné. Za účelom šetrenia energie **verejného osvetlenia** došlo k výmene svietidiel z 250 W a 210 W na 70 W a 36 W.

Tabuľka č. 10: Technická vybavenosť

Ukazovateľ	Hodnota
Pošta	Nie
Počet hlavných telefónnych staníc	39
z toho počet hlavných telefónnych staníc bytových	32
Káblová televízia	Nie
Verejný vodovod	Áno
Verejná kanalizácia	Nie
Verejná kanalizačná sieť pripojená na ČOV	Nie
Rozvodná sieť plynu	Nie
Stanica hasič. a záchran. Zboru	Nie
Hasičské vozidlá	1
Počet vzniknutých požiarov	1
Obecný hasičský zbor	Áno
Obvodné oddelenia PZ	Nie
Verejný miesto s prístupom na Internet	Nie
Obecný úrad využíva osobný počítač	Áno
Obecný úrad má pripojenie na Internet	Áno

Zdroj: Štatistický úrad, MOŠ 2009

Ekonomika

Pol'nohospodárstvo

Hlavným zamestnaním prevažnej väčšiny obyvateľov Leštiny bolo po celé stáročia poľnohospodárstvo spojené s chovom hospodárskych zvierat. Leštinskí gazdovia boli známi ako chovatelia plemenného hovädzieho dobytku, predovšetkým plemenných býkov. Popri tom boli zameraní aj na chov oviec, spracovanie mlieka a vlny. Z poľnohospodárskych plodín pestovali najmä zemiaky, jačmeň, ovos, pšenicu, ľan a kapustu. V roku 1949 tu bolo založené prvé jednotné roľnícke družstvo na Orave, ktoré patrilo medzi prvé aj v rámci Slovenska a stalo sa príkladom pre roľníkov v ďalších obciach.

Dodnes sa v obci venujú poľnohospodárstvu a chovu dobytku okrem družstva aj samostatne hospodáriaci roľníci. V súčasnosti tu významnú rolu zohráva **Orava Milk Leštiny**. Predstavuje záujmové združenie 7 poľnohospodárskych fariem, ktoré vzniklo v roku 1991. Spoločnosť bola založená producentmi mlieka, aby zaistili lepšiu komercializáciu mlieka. Hlavnou aktivitou je mliekarenstvo – mlieko a mliečne výrobky na predaj (napr. syr FETA), produkcia polotovarov pre výrobu parených syrov ale aj výroba masla. Taktiež podniká s mliečnymi produktmi od iných producentov. V súčasnosti zamestnáva 19 ľudí.

Priemyselná výroba

Priemysel v danej obci nezohráva veľkú rolu, vzhľadom na to, že obec je už od minulosti zameraná predovšetkým na poľnohospodárstvo. Ľudia pracujúci v oblasti priemyslu dochádzajú za prácou do okolitých miest.

Drobná výroba a služby

V obci sa nachádza zopár firiem a živnostníkov, ktorý ponúkajú svoje produkty a služby nielen obyvateľom svojej obce.

Tabuľka č. 11: Podnikatelia v oblasti drobnej výroby a služieb

Podnikateľ	Predmet podnikania
Andrea Siteková	penzión, reštauračné služby
Silvester Gazda	servis, údržba, oprava automobilov
GS International, spol. s r.o.	relaxačno-vzdelávacie centrum, reštauračné služby.
Leonóra Mačuhová	rozličný tovar, pohostinstvo
Ján Mačuha	Súkromne hospodáriaci roľník
Ján Brašeň	maliarsko-natieračské práce
Mária Siteková	distribúcia obalových plastových materiálov
Ing. Tomáš Krnáč	zabezpečovanie chodu počítačovej techniky
Stanislav Voska	výroba nábytku
Ján Reguly	súkromne hospodáriaci roľník

Zdroj: Obecný úrad Leštiny, 2011

Cestovný ruch a propagácia obce

Leštiny majú z hľadiska cestovného ruchu veľký potenciál, čo vyplýva aj z výsledku dotazníkov, v ktorom sa obyvateľom pri pojme Leštiny vybavil drevený evanjelický kostol. Okrem tejto pamätihodnosti sa tu nachádzajú aj ďalšie kultúrno-historické pamiatky ako Zmeškalov kaštieľ, Bancíkov kaštieľ, Lehocký kaštieľ, Morincovský kaštieľ, Pamätník SNP, či dobové kríže a náhrobky na cintoríne a v Horičke.

Tabuľka č. 12: Nehnutel'né kultúrne pamiatky

Unifikovaný názov	Zaužívaný názov	Bližšie určenie	Vznik
Kostol drevený		ev. a. v. artikulárny	1688
Fara a sýpka	Bývalá evanjelická fara	ev. a. v.	1854
Fara a sýpka		zrubová + murovaná	2.pol.19.stor.
Kaštieľ	Bancíkov kaštieľ		18.stor.
Dom ľudový		zrubový	30.roky 19.stor.
Kúria	Zmeškalová kúria		17.stor.

Zdroj: Pamiatkový úrad SR, 2011

V okolí obce sa nachádzajú aj ďalšie kultúrne pamiatky: Pamätný dom Martina Kukučina v Jasenovej (4,5 km); Oravská galéria, Kostol svätej Kataríny Alexandrijskej či Pamätný dom P.O.Hviezdoslava v Dolnom Kubíne (7 km). V širšom okolí je jednou z najvýznamnejších pamiatok Oravský hrad (Oravský Podzámok – 16 km).

Obrázok č. 6: Danielovský (Bancíkov) kaštieľ

Okrem kultúrno-historických pamiatok poskytujú Leštiny a okolie aj možnosť aktívneho oddychu v podobe:

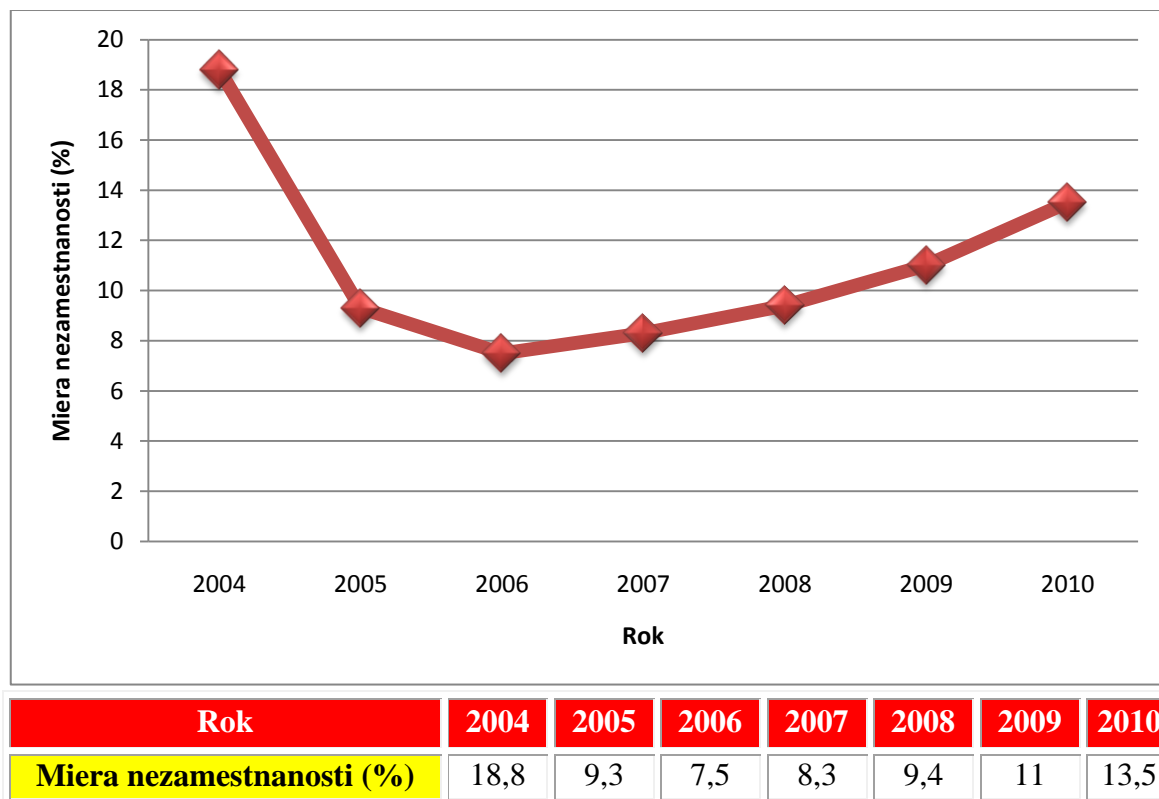
- Turistiky – Veľký Choč, Veľkokubínske skalky, Prosiecka dolina, Kvačianska dolina a i.
- Lyžovania - Ski Kubínska Hoľa (12 km), Kuzmínovo (7 km), Racibor (16 km), Malá Lučivná (21 km), Malinô Brdo (20 km) a i.
- Kúpania - Aqua Relax Dolný Kubín (7 km), Thermal park Bešeňová (27 km), kúpele Aqua - vital Lúčky (6,3 km), teplý prameň Kalameny (8,4 km), Aquapark Tatralandia (44 km), priehrada Liptovská Mara (44 km) a i.
- Cykloturistiky:
 1. Cyklotrasa „**Lúčanský okruh**“: Vyšný Kubín – Ružomberok – Leštiny – Liptovská Teplá – Bešeňová – Liptovská Mara – Potok – Malatiná – Osádka – Leštiny – Vyšný Kubín (veľká obtiažnosť, dĺžka 38 km, prevýšenie 145 m).
 2. Cyklotrasa Ružomberok - Likavka - Valaská Dubová - Dolný Kubín - Vyšný Kubín - Leštiny - Osádka - Lúčky - Kalameny - Lisková – Ružomberok (veľká obtiažnosť, dĺžka 58 km, prevýšenie 150 m).
 3. Cyklotrasa Ružomberok - Likavka - Vyšný Kubín - Leštiny - Pokrývač - Pucov - Medzibrodie nad Oravou - Oravský Podzámok - Krivá - Podbiel - Habovka - Zuberec - Huty - Kvačianska dolina - Kvačany - Liptovská Sielnica - Vlašky - Bobrovník - Vlašky – Bešeňová - Liptovská Teplá - Lisková – Ružomberok (veľká obtiažnosť, dĺžka 58 km, prevýšenie 150 m).

Obec Leštiny je členom Združenia miest a obcí dolná Orava (ZMODO) a Občianskeho združenia Orava Dolná, vďaka čomu sa môže propagovať aj prostredníctvom aktivít týchto združení.

Na propagáciu využíva nástroje v tlačenej podobe (pohľadnice, brožúrky v anglickom a nemeckom jazyku). Okrem toho obec zabezpečila zhotovenie dvoch informačných tabúl. V súčasnosti je v štádiu spracovania monografia obce s názvom „Leštiny, obec a jej obyvatelia“, poskytujúca náhľad do dejín obce a jej vývoja. Zhotovená v elektronickej podobe by mala byť koncom júna 2011. Pre zvýšenie informovanosti o aktuálnom dianí v obci sa vydáva občasník Leštinské ozveny. Obec doposiaľ nemá vlastnú internetovú stránku.

Trh práce

Výhoda obce je v jej blízkosti k okresnému mestu Dolný Kubín, kde nachádza zamestnanie veľká časť obyvateľov. Zároveň však obec postihujú v oblasti zamestnanosti rovnaké problémy ako celú spoločnosť na Slovensku. Problémy sa prehĺbili v poslednom období aj v súvislosti s globálnou hospodárskou krízou.

Graf č. 3: Vývoj nezamestnanosti v obci Leštiny v rokoch 2004 – 2010

Zdroj: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVaR) SR, Dolný Kubín, 2011

Nezamestnanosť v obci Leštiny od roku 2004 do roku 2006 mala klesajúci charakter. V roku 2004 bola nezamestnanosť na úrovni 18,8 % a v roku 2006 dosahovala výšku 7,5 %. Od roku 2007 sa na vývoji nezamestnanosti v obci prejavila globálna hospodárska a finančná kríza a nezamestnanosť stúpla z 8,3 % (rok 2007) na 13,5 % v roku 2010.

Najviac ekonomicky aktívnych obyvateľov je v oblasti poľnohospodárstva, poľovníctva a súvisiacich služieb a v priemysle, t.j. 22 obyvateľov v každej oblasti. Z oblasti poľnohospodárstva, poľovníctva a súvisiacich služieb musí 10 obyvateľov odchádzať za prácou. V priemysle je to až 15 obyvateľov. Prehľad ekonomicky aktívnych osôb v jednotlivých odvetviach hospodárstva je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka č. 13: Ekonomicky aktívne osoby

Odvetvie hospodárstva	Ekonomicky aktívne osoby			
	Muži	Ženy	Spolu	Z toho odchádza do zamestnania
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a súvisiace služby	10	12	22	10
Priemyselná výroba	19	3	22	15
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	0	1	1	1
Stavebníctvo	4	1	5	3
Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru	3	2	5	2
Hotely a reštaurácie	0	2	2	2
Peňažníctvo a poisťovníctvo	0	2	2	2
Nehnutelnosti, prenajímanie a obchodné služby, výskum a vývoj	3	0	3	2
Verejná správa a obrana, povinné sociálne zariadenie	7	9	16	11
Školstvo	0	7	7	4
Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	1	5	6	6
Ostatné verejné, sociálne a osobné služby	2	3	5	2
EA bez udania odvetví	8	3	11	2
Spolu	51	59	110	65

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2001

Rozpočet a majetok obce**Rozpočet obce**

Obec Leštiny svoju činnosť financuje z bežných príjmov, dotácií zo štátu a ďalších zdrojov. Bežné príjmy tvoria: dane, poplatky, bežné a všeobecné granty a transfery.

V nasledujúcich tabuľkách sú podrobnejšie zobrazené príjmy a výdavky obce.

Tabuľka č. 14: Rozpočet obce na roky 2011 - 2013 (príjmy)

Príjmy (€)	2011	2012	2013
Dotácie zo ŠR	124	124	124
ESF- akt.práce	451	451	451
Spolufin. akt. prác	80	80	80
Výnos z dane z príjmov	36 127	38 570	41 258
Výnos z DN	5 506	5 506	5 506
Daň za psa	264	264	264
Daň za ubytovanie	50	50	50
Daň za užívanie verej. priestranstva	6	6	6
Daň za komunálny odpad	5 066	5 066	5 066
Daň za prenajaté pozemky	440	440	440
Daň za prenajaté budovy	200	200	200
Ostatné poplatky	227	227	227
Poplatky za výrub drevín	14	14	14
Poplatky za staveb. činnosť	142	142	142
Poplatky za predaj výrobkov, tovaru rozhlas	120	120	120
Poplatky za pohľadnice	500	500	500
Poplatky za kopírovanie	7	7	7
Poplatky za separovaný zber	80	80	80
Poplatky za znečisťovanie ovzdušia	38	38	38
Príspevok na zborník	3 810	0	0
Úrok z vkladov BU	1	1	1
Spolu	53 253	51 886	54 574

Zdroj: Obecný úrad Leštiny, 2011

Z bežných výdavkov obec financuje verejnú správu, prevádzku obecného úradu, objekty, ktoré má vo svojom vlastníctve, zvoz a odvoz odpadu, rekreačné a športové služby a pod.

Tabuľka č. 15: Rozpočet obce na roky 2011 – 2013 (výdavky)

Výdavky (€)	2011	2012	2013
Výkon funkcie starostu	8 413	11 754	12 679
Členstvo v samosp. a organizačných združeniach	171	171	171
Vnútorná kontrola - kontrolór	946	1 089	1 186
Podpora rozvoja CR	0	357	357
Zasadnutie orgánov obce	0	594	594
Vzdelávanie zamestnancov obce	34	34	34
Rozhlas	76	176	176
Kultúrne služby – ZPOZ	0	1234	1 234
Evidencia obyvateľstva obce	124	124	124
Knižnica	0	205	205
Ochrana pred požiarmi	433	284	484
Zvoz a odvoz odpadu	5 066	5 066	5 066
Cestná doprava – zimná údržba	203	203	203
Zborník obce	3 390	0	0
Rekreačné a športové služby	127	320	327
Verejné osvetlenie	1 309	1 624	1 624
Ochrana ŽP	0	200	200
Mzdy, platy a ostatné osobné vyrovnania	8 277	9 036	9 036
Poistné a príspevky do poisťovní	3 145	3 434	3 752
Energie, voda a komunikácie	5 077	5 417	5 417
Materiál	275	1 080	1 080
Rutinná a štandardná údržba- VT	200	539	80
Ostatné tovary a služby - REPRE,školenia	50	229	38
Špeciálne a všeobecné služby	0	5 815	1
Spoločná úradovňa	324	324	
Stravovanie	950	950	
Vrátenie príjmov z minulých období	6 000		
Nájomné za prenájom	219	219	
Aktivačné práce	435	879	
Poistenie majetku obce	252	252	
Splácanie úrokov a platby súvisiace s úvermi	7 399		
Poplatky banke	277	277	
Mzdy, platy a ostatné osobné vyrovnania	8 277	9 036	
Poistné a príspevky do poisťovní	3 145	3 434	
Spolu	53 253	51 886	53 433

Zdroj: Obecný úrad Leštiny, 2011

Obec plánuje dosiahnuť v nasledujúcich dvoch rokoch, t.j. v roku 2011 a 2012 vyrovnaný rozpočet, teda sa bude snažiť o to, aby príjmy obce pokryli jej výdavky. V roku 2013 sa očakáva aktívna bilancia, kedy príjmy obce presiahnu výdavky s rozdielom vo výške 1 141 €.

Tabuľka č. 16: Bilancia rozpočtu obce

	2011	2012	2013
Príjmy obce celkom	53 253	51 886	54 574
Výdavky obce celkom	53 253	51 886	53 433
Rozdiel	0	0	1 141

Zdroj: Obecný úrad Leštiny, 2011

Majetok obce

Hodnota užívaného majetku k 31.12.2010 je 551289,12€ (+ 270 € nedokončená výroba), čo je o 336933,31€ viac oproti predchádzajúcemu roku (214355,81€ - rok 2009). Prehľad majetku a jeho hodnoty je uvedený v nasledovnej tabuľke.

Tabuľka č. 17: Výber z prehľadu majetku obce (k 31.12.2010)

Majetok obce	Hodnota
Budovy a stavby spolu	320 863,01 €
Obecné ihrisko	
Hasičská zbrojnica	
Obecný dom	
Obecná knižnica	
Obecný úrad	
Požiarné striekačky	2 388,00 €
Počítač	1 541,66 €
Miestny rozhlas	10 454,87 €
Vozidlá	169 569,10 €
Pozemky	7 092,08 €
Cenné papiere OVS, a.s.	35 652,26 €
Drobný hmotný majetok	3 728,14 €
Nedokončená investícia (výdavky spojené s výstavbou trafostanice obce Leštiny)	270,00 €
Celková hodnota majetku	551 559,12 €

Zdroj: Obecný úrad Leštiny, 2011.

Životné prostredie

Časti územia obce významne z pohľadu ochrany prírody

Časť katastrálneho územia obce spadá do Chráneného vtáčieho územia Chočské vrchy na účel zabezpečenia priaznivého stavu biotopov druhov vtákov európskeho významu sokola sťahovavého, orla skalného, výra skalného, tetra hlucháňa, d'atľa trojprstého, žlny sivej, kuvika kapcavého, kuvika vrabčieho, jariabka hôrneho a strakoša sivého a zabezpečenia ich podmienok ich prežitia a rozmnožovania. Celková výmera chráneného vtáčieho územia je 18 817,5 hektára.

Okrem toho sa v blízkosti obce Leštiny v katastri obce Vyšný Kubín nachádza maľoplošné chránené územie CHA Ostrá a Tupá skala – hradisko zo staršej doby železnej. V súvislosti so životným prostredím obce treba poznamenať, že do kategórie chránených stromov v obci patrí aj skupina líp pri kostole, presnejšie sa jedná o deväť líp veľkolistých.

Obrázok č. 7: Skupina chránených líp pri kostole

Odkanalizovanie obce

V obci nie je vybudovaná kanalizácia a ani ČOV, aj napriek tomu, že je už vypracovaná predprojektová dokumentácia vo výške 3154 €. Odpadové vody z nehnuteľností sú v prevažnej miere vypúšťané do žump a odtiaľ priamo do tokov a podzemných vôd alebo priamo z nehnuteľností do vodných tokov. Prevažná väčšina žump už nevyhovuje technickým požiadavkám.

Odpady a odpadové hospodárstvo

V roku 2008 pristúpila obec v spolupráci s firmou Ekoray Námestovo a Technickými službami Dolný Kubín k separovaniu vybraných komodít. Separujú sa odpady z PET, PE, PP¹, PS², PVC³, papiera, skla, veľkokapacitný odpad a zelený odpad. Odvoz komunálneho odpadu zmluvne zabezpečujú Technické služby mesta Dolný Kubín.

Obci chýba kompostáreň a zberný odpadový dvor. Výstavba by sa mohla uskutočniť za spolupráce s okolitými obcami.

Tabuľka č. 18: Ostatné prvky životného prostredia

Názov ukazovateľa	Rok 2009	Rok 2008
Verejná zeleň spolu na 2 d. m. ha	0,70	0,70
z toho verejná zeleň - parková na 2 d. m. ha	0,70	0,70
Množstvo komunálneho odpadu tony	62,6	46,6
z toho využívaný komunálny odpad tony	5,3	5,0
zneškodňovaný komunálny odpad tony	56,3	41,6

Zdroj: Štatistický úrad SR, MOŠ 2009

¹ PET (polyetyléntereftalát), PE (polyetylén), PP (polypropylén) – termoplasty používaný ako obalový materiál na potraviny, nápoje a iné kvapaliny.

² PS (polystyrén) – termoplast, ktorý sa používa ako tepelná izolácia a obalový materiál.

³ PVC (polyvinylchlorid) – umelo vyrobený polymér so širokým použitím (nahradza tradičné stavebné materiály, výroba obalov, káblov, infúzných setov, hračiek, automobilov a.i.)

Vyhodnotenie dotazníkov

Cieľom prieskumu verejnej mienky bolo identifikovať potreby obyvateľov a ich názory na ďalší rozvoj obce v súvislosti s vypracovaním dokumentu Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Leštiny na roky 2010 – 2018. Výsledky tohto prieskumu predstavujú podklad pre tvorbu SWOT analýzy a následne pre formovanie stratégie rozvoja mesta.

Metodika zberu informácií

Dotazníkový prieskum bol zrealizovaný v priebehu dvoch mesiacov – január a február 2011. Dotazníky boli distribuované v počte 213 ks. Návratnosť dosiahla vysokú hodnotu a to 40,37% (t.j. 86 ks), na základe čoho predpokladať, že obyvatelia majú záujem o dianie v obci. Do detailnejšieho spracovania bolo pre neúplnosť zaradených 84 ks dotazníkov, čo je 39,44% zo všetkých rozoslaných dotazníkov.

Treba však podotknúť, že do vyplňania dotazníkov prispeli väčšinou všetci členovia domácnosti.

Charakteristika respondentov

Na prieskume sa podľa štatistických otázok uvedených v dotazníku podieľalo 84 osôb, z toho 39 mužov a 45 žien. Najviac zastúpenou vekovou skupinou boli respondenti vo veku 50 – 59 rokov, t.j. 19 opýtaných, po nich nasleduje skupina respondentov vo veku 30 – 39 rokov, t.j. 18 opýtaných a skupina respondentov vo veku 20 – 29 rokov, t.j. 15 opýtaných.

Až 36 respondentov, t.j. 42,86% z celkového počtu opýtaných, má stredoškolské vzdelanie ukončené maturitou. Stredoškolské vzdelanie bez maturity má 20 respondentov, čo predstavuje 23, 81%. Najmenej bolo respondentov s vysokoškolským vzdelaním I. stupňa a to iba 5,95%, čo predstavuje 5 respondentov. Štruktúra respondentov podľa druhu

Z hľadiska ekonomickej aktivity opýtaných respondentov, najväčšiu kategóriu tvorili zamestnaní v počte 38 respondentov, t.j. 45,24% z celkového počtu. Ďalšou pomerne väčšou skupinou boli dôchodcovia a to 21 respondentov, čo predstavuje 25% z celkového počtu opýtaných. Jedna respondentka je na materskej dovolenke a jedna je na invalidnom dôchodku.

Výsledky prieskumu

Pri názve „Leštiny“ sa opýtaným najčastejšie vybavili nasledovné asociácie:

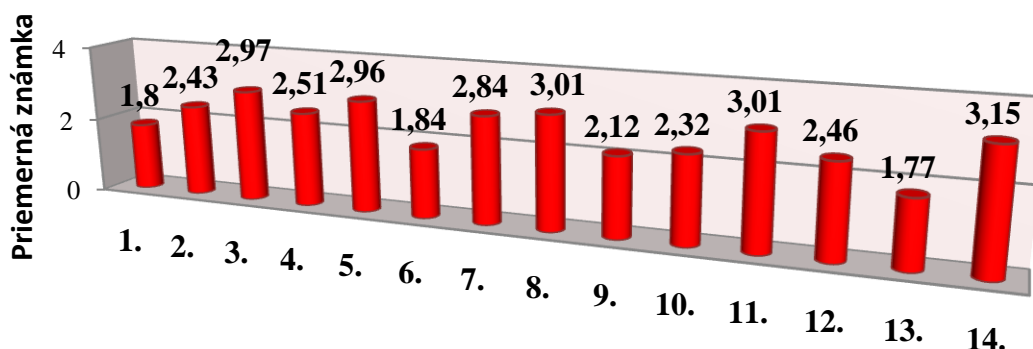
- Kostol
- Domov, rodná dedina
- Choč
- Príroda, pokoj, relax
- Futbalový klub

Na základe odpovedí respondentov možno jednoznačne konštatovať, že obyvatelia sú k obci viazaní najmä tým, že obec pre nich predstavuje rodisko, rodinné zázemie a vlastnia na jej území nehnuteľnosť (77,23%). Respondenti považujú za dôležitý aspekt aj čisté životné prostredie a prírodu (13,86%), zvyk (4,95%), výhodné dopravné spojenie (2,97%) a jeden respondent uviedol aj dobré sociálne vzťahy (0,09%).

V rámci vyjadrenia spokojnosti obyvateľov s poskytovanými službami hodnotili respondenti 14 druhov poskytovaných služieb a činností. V rámci nich najvyššiu spokojnosť prejavili s vybavením verejného osvetlenia v obci, prácou obedného úradu, pokrytím signálom mobilných sietí a možnosťou športového vyžitia. Najhoršie boli hodnotené pracovné možnosti v obci, stav chodníkov a možnosti kultúrneho vyžitia.

Graf č. 4: Vyhodnotenie spokojnosti zákazníkov s poskytovanými službami v obci

Spokojnosť s poskytovaním služieb

Zdroj: Vlastné spracovanie

1. Práca obecného úradu	8. Možnosti kultúrneho vyžitia
2. Vzťah obyvateľov k svojej obci	9. Možnosti športového vyžitia
3. Záujem obyvateľov o veci verejné	10. Stav miestnych komunikácií
4. Medziľudské vzťahy	11. Stav chodníkov
5. Ponuka služieb a obchodov	12. Stav verejnej zelene
6. Pokrytie signálom mobilných sietí	13. Vybavenie obce verejným osvetlením
7. Kultúrne zariadenia	14. Pracovné možnosti v obci

Až 39 respondentov hodnotí celkovo kvalitu života v obci ako dobrú a 30 respondentov známkou 2, teda uspokojivo. Známkou 4 (nedostatočne) hodnotí kvalitu života v obci 14 opýtaných, piati opýtaní by dali známkou 1 (veľmi dobré) a dvaja respondenti sú nespokojní (5 - nedostatočne). V priemere je výsledná kvalita života v obci ohodnotená známkou 2,74.

Z prieskumu vyplýva, že najväčšími problémami obce z pohľadu obyvateľov sú:

- zlé medziľudské vzťahy a spolunažívanie ľudí
- divoké skládky odpadu, odvoz a separácia odpadu, kanalizácia
- málo kultúrnych a športových podujatí, akcií a zariadení pre mladých
- technický stav a údržba ciest a chodníkov
- nedostatočné dopravné spojenie
- stav koryta potoka
- málo udržiavaný cintorín a verejné priestranstvá
- nedostatočné osvetlenie
- malý záujem obyvateľov o veci verejné
- zimná údržba MK

Z dotazníkov vyplýva, že obec by sa mala v blízkej budúcnosti prioritne zamerať na nasledovné aktivity:

- doriešenie vlastníckych vzťahov k majetku, t.j. k MK
- výkup a príprava pozemkov na výstavbu rodinných domov
- vybudovanie kanalizácie
- umiestnenie viacerých kontajnerov na triedený odpad a posypový materiál
- vybudovanie detského ihriska
- vybudovanie asfaltovej plochy pre modelárov a deti (bicyklovanie, skateboarding)
- vybudovanie chodníkov pre chodcov
- oprava hornej a dokončenie dolnej zastávky
- vytvorenie Klubu pre mládež
- úprava potoka
- oprava hrobov rodákov, farárov, učiteľov na miestnom cintoríne, oplatenie cintorína
- oprava pamätníka SNP
- vybudovanie centra dediny (námestie)
- v spolupráci s cirkevným zborom vybudovať parkovisko na cirkevnom pozemku pri kostole
- v okolí kostola vybudovať park s možnosťou oddychu (lavičky) a tiež sociálne zariadenie pre návštevníkov kostola
- osvetlenie kostola
- umiestnenie smerovej tabule vo Vyšnom Kubíne a označenie pamiatky UNESCO
- vybudovanie náučného chodníka Vyš. Skalky – Brce – Srňacie - Danielovec

Obec by sa mala zamerať aj na obnovu tradičných kultúrnych akcií ako sú fašiangy, Deň matiek, posedenie s dôchodcami a i., organizovanie veselíc na ihrisku a pravidelne niekoľkokrát do roka uskutočňovať spoločné brigády (jar, jeseň) pri úprave verejných priestranstiev obce a potoka. Mal by sa začať lepšie využívať obecný dom, napr. postaviť v ňom javisko a organizovať divadelné predstavenia. Hasičská miestnosť by sa mohla využívať párkrát do týždňa ako posilňovňa.

ANALÝZA SWOT

Na základe získaných údajov v situačnej analýze a výsledkov dotazníkov rozposlaných do jednotlivých domácností v obci možno určiť silné a slabé stránky obce, jej príležitosti a možné ohrozenia.

Občianska, kultúrna, športová infraštruktúra a vybavenosť

<i>Silné stránky</i>	<i>Slabé stránky</i>
Na kultúrne účely slúži sála v zrekonštruovanom obecnom úrade s kapacitou miest 150.	Nie je zabezpečené poskytovanie sociálnych služieb pre starších občanov
Dostatok spolkov a záujmových združení (Slovenský červený kríž, Rybársky zväz, Poľovnícke združenie, Chovateľský spolok včelárov,...)	Chýbajú niektoré služby, za ktorými musia občania cestovať do Dolného Kubína (kaderníctvo, holičstvo)
Obec má kvalitné futbalové ihrisko a fungujúci futbalový klub	Chýba Dom smútku
Požiarňa zbrojnica	
Obecná knižnica	
Maloobchodná predajňa s potravinárskym aj nepotravinárskym charakterom	
<i>Príležitosti</i>	<i>Ohrozenia</i>
Rozširovať sociálne služby pre starších a odkázaných občanov	Možný nezáujem podnikateľských subjektov o investovanie a otvorenie potrebných prevádzok pre občanov
Využiť voľné objekty v majetku obce na účely ďalšieho rozvoja služieb a občianskej vybavenosti	Nedostatok vlastných finančných prostriedkov obce
Rozširovanie ponuky služieb v obci podporou živnostníkov, napr. kaderníčka,...	Obmedzené možnosti získania NFP z operačných programov

Technická a dopravná infraštruktúra, miestne komunikácie

<i>Silné stránky</i>	<i>Slabé stránky</i>
Dostupnosť sídla okresu (Dolný Kubín)	Obec nie je plynofikovaná
Verejný vodovod s vyhovujúcou kapacitou pre potreby občanov je v dobrom technickom stave	Nedostatok parkovacích miest
V obci je vybudovaný rozvod káblovej televízie	Zlý stav miestnych komunikácií (absencia chodníkov a zlý stav mostov)
Územie obce je dostatočne pokryté signálom viacerých mobilných operátorov	Nedostatočné dopravné spojenia
	Nedoriešené vlastnícke vzťahy k pozemkom
	Nevyhovujúci stav hasičskej zbrojnice
<i>Príležitosti</i>	<i>Ohrozenia</i>
Rekonštrukcia dopravnej infraštruktúry (mosty, chodníky)	Obmedzené možnosti získania NFP z operačných programov
Vybudovanie parkoviska v blízkosti kostola	Nedostatok finančných prostriedkov obce
Vybudovanie ďalších cyklotrás s prepojením na okolité obce (formou spolupráce s týmito obcami a ďalšími subjektmi)	Nezáujem investorov
Lepšie dopravné spojenie s Dolným Kubínom	
Vyriešenie vlastníckych vzťahov k pozemkom	

Životné prostredie a odpadové hospodárstvo

<i>Silné stránky</i>	<i>Slabé stránky</i>
Odvoz komunálneho odpadu sa realizuje v spolupráci s TS v Dolnom Kubíne	Nie je vybudovaná kanalizácia a ani ČOV
Na území obce a jej okolí nie sú žiadne priemyselné podniky, ktoré by zásadným spôsobom ohrozovali životné prostredie	Existujúce žumpy spôsobujú znečistenie životného prostredia
Spolupráca s firmou Ekoray Námestovo a Technickými službami Dolný Kubín k separovaniu vybraných komodít (PET, PE, PP, PS, PVC, papier, sklo, veľkokapacitný odpad a zelený odpad)	Chýbajúca kompostáreň a zberný dvor na odpad
	Divoké skládky odpadu
<i>Príležitosti</i>	<i>Ohrozenia</i>
Intenzívnejšie sa zapojiť do procesu prípravy a urýchľovania projektu odkanalizovania obce.	Nedostatok zdrojov na ekologizáciu územia obce a zlepšenie životného prostredia
Aktivizovať a zvyšovať povedomie občanov, budovať zodpovedný vzťah k hodnotám a ochrane životného prostredia.	Ďalší úbytok zelene
Výstavba kompostárne a zberného dvora na odpad (formou spolupráce s okolitými obcami)	Zhoršujúce sa životné prostredie

Programovanie rozvoja, informovanie, propagácia obce a CR

<i>Silné stránky</i>	<i>Slabé stránky</i>
Obec vydáva Leštinské ozveny - neperiodický informačný spravodaj na účely informovania občanov o dianí a živote v obci.	Doposiaľ neexistuje internetová stránka obce
Uskutočňovanie tradičných spoločenských udalostí ako oslava Dňa matiek, Dňa detí, posedenia s dôchodcami, ...	Málo kultúrnych a športových podujatí v obci
Turistické atrakcie ako Drevený artikulárny kostol – UNESCO pamiatka, kaštieľ a dedinská architektúra	
Existujúce propagačné materiály o obci (aj anglický a nemecký jazyk)	Chýbajúce turistické náučné chodníky
Blízkosť Dolného Kubína umožňuje rýchly prístup do zaujímavých turistických lokalít a kultúrnych inštitúcií pre moto, cyklo a peších turistov	Nedostatočný počet sprievodcov pre návštevníkov kostola (v súčasnosti je v obci len jedna sprievodkyňa)
<i>Príležitosti</i>	<i>Ohrozenia</i>
Podporovať podnikateľské subjekty a živnostníkov pri ich snahe rozvíjať a využívať cestovný ruch na celkový rozvoj Obce	Konkurencia turisticky atraktívnych lokalít v okolí Dolného Kubína, Roháčov, Ružomberka a Donovalov
Účinnejšia propagácia a spolupráca s cestovnými kancelárkami	Nezáujem detí a mládeže o tradičné formy kultúry
Regionálna spolupráca v rámci rozvoja cestovného ruchu a kultúry	Uprednostňovanie intenzívneho poľnohospodárstva pred agroturizmom
Využitie finančných zdrojov z fondov EÚ na podporu vidieckeho turizmu a agroturistiky	
Oživenie kultúrnych tradícií v obci (napr. fašiangy) a organizovanie kultúrnych podujatí	
Obec zhotovuje aktuálnu monografiu (v elektronickej podobe bude v máji 2011)	

II. STRATEGICKÁ ČASŤ

Na predchádzajúcich stranách dokumentu bola vykonaná komplexná analýza obce, k čomu bolo využité veľké množstvo dokumentov, literatúry, internetových zdrojov a podkladov z obce. Spolu s vyhodnoteným dotazníkovým prieskumom a následnou SWOT analýzou sa definovali kľúčové problémy, ktoré predstavujú prekážku ďalšieho rozvoja obce a súčasne hľadali ich príčiny a dôsledky. To všetko poslúžilo na vypracovanie stratégie rozvoja: strategických cieľov a vízie obce do roku 2018.

Stratégia rozvoja obce do roku 2018 – strategické ciele

Na základe predchádzajúcej analýzy boli určené rozhodujúce disparity, ako zásadné problémy obce v súčasnosti, ktoré by mal PHSR počas obdobia platnosti riešiť a podľa možnosti vyriešiť.

Kľúčové disparity

- Chýbajúca obecná kanalizácia
- Nedostatok finančných zdrojov
- Nevyhovujúci technický stav lokálnej infraštruktúry
- Nedostatočne rozvinutý cestovný ruch a propagácia obce a jej atraktivít
- Divoké skládky, budovanie kompostoviska a zberného dvora
- Starnutie obyvateľstva a obmedzené možnosti obce pri poskytovaní starostlivosti a sociálnych služieb.

Najdôležitejšie faktory rozvoja

Analýza zároveň odhalila rozhodujúce faktory rozvoja, ktoré by mali poslúžiť na dosiahnutie žiaduceho rozvoja obce. Sú to predovšetkým:

- Zaujímavé kultúrne a historické dedičstvo – historické objekty v obci.
- Výhodná poloha vzhľadom na blízkosť okresného mesta.
- Krásna príroda s nespočetným množstvom možností jej využitia pre zvýšenie atraktívnosti obce.

Strategické ciele

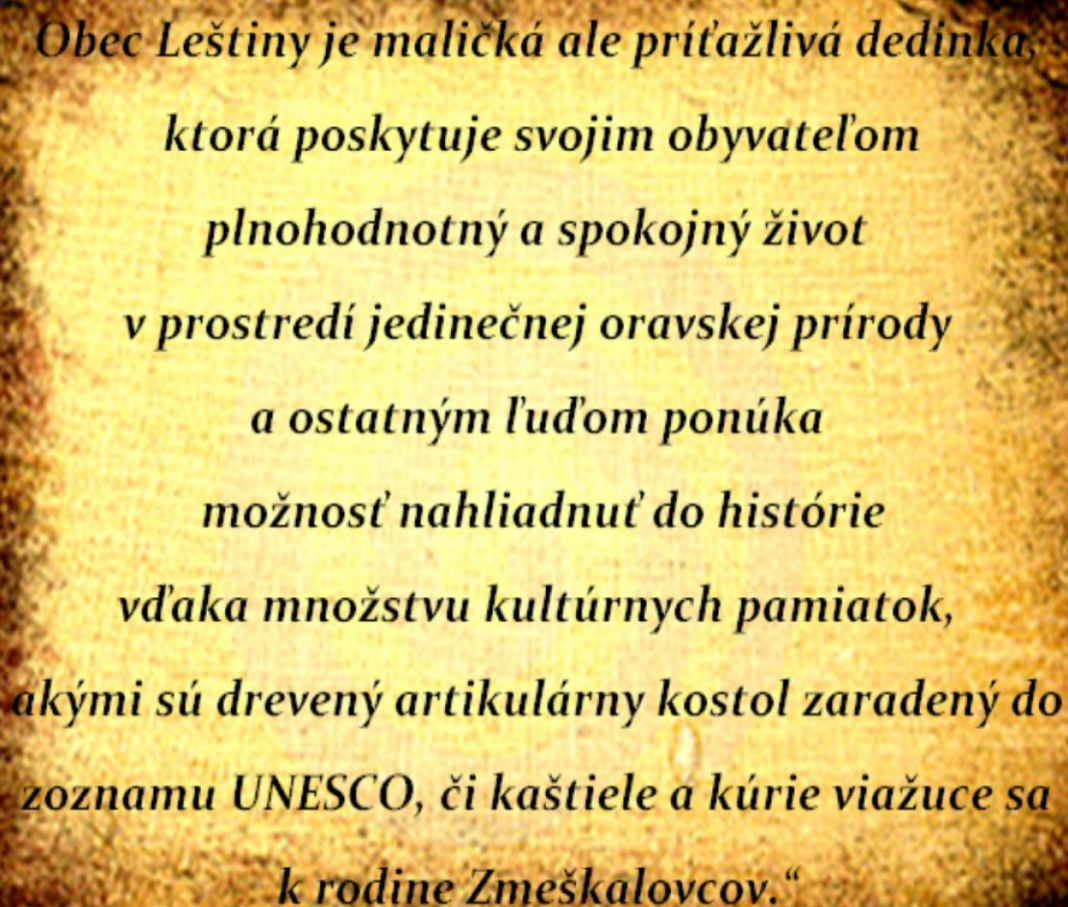
1. Skvalitňovať životné prostredie a estetický vzhľad obce kultivovaním verejných priestranstiev.
2. Vytvoriť príťažlivú obec pre vlastných obyvateľov a ostatných návštevníkov obce dobudovaním, rekonštrukciou a modernizáciou občianskej, technickej a dopravnej infraštruktúry.
3. Zabezpečiť rast obce vytváraním podmienok na rozvoj IBV ako prímestského sídla pri okresnom meste.
4. Zviditeľniť obec pre turistov a potencionálnych investorov za účelom rozvoja cestovného ruchu a tým aj ekonomického rastu obce.
5. Aktívne zapájať občanov do diania v obci a jej rozvoja.

Obrázok č. 8: Leštiny – pohľad z Tupej skaly

Vízia obce Leštiny do roku 2018

Definovaním strategických cieľov pre obec sa vymedzil smer, obsah i rozsah jej rozvoja do roku 2018. V tomto momente sa získal dostatok predstáv (a to aj vďaka občanom prostredníctvom dotazníka) o možnom budúcom rozvoji obce, vďaka čomu je možné sformulovať víziu obce. Táto vízia predstavuje koncentrované vyjadrenie o tom, ako si svoju obec a život v nej predstavujú obyvatelia a samospráva na konci realizácie a pri hodnotení tohto PHSR v roku 2018.

*Obec Leštiny je maličká ale príťažlivá dedinka,
ktorá poskytuje svojim obyvateľom
plnohodnotný a spokojný život
v prostredí jedinečnej oravskej prírody
a ostatným ľuďom ponúka
možnosť nahliadnuť do histórie
vďaka množstvu kultúrnych pamiatok,
akými sú drevený artikulárny kostol zaradený do
zoznamu UNESCO, či kaštieľ a kúrie viažuce sa
k rodine Zmeškalovcov.“*

III. IMPLEMENTAČNÁ ČASŤ

Po stanovení strategických cieľov a vízie je potrebné vytvoriť návrh finančného a administratívneho zabezpečenia, teda ako obec zabezpečí realizáciu strategických cieľov a priorít, aby bola dosiahnutá definovaná vízia.

Program rozvoja na roky 2011- 2018

Obsahuje priority, ciele a opatrenia prostredníctvom ktorých sa budú realizovať strategické ciele.

Občianska, kultúrna, športová infraštruktúra a vybavenosť

Priorita 1

Rozvoj bývania v obci.

Cieľ 1

Vytvoriť podmienky na pre potencionálnych záujemcov o bývanie v obci.

Opatrenie 1.1

Podporovať rozvoj individuálnej bytovej výstavby (IBV) vytváraním podmienok pre novú bytovú výstavbu i rekonštruovaním, či prestavbou existujúcich, starších objektov.

Opatrenie 1.2

Zabezpečiť vypracovanie geometrických plánov pre novú stavebnú lokalitu IBV.

Opatrenie 1.3

V lokalite budúcej IBV vybudovať inžinierske siete.

Priorita 2

Majetok obce.

Cieľ 1

Budovať, chrániť a zhodnocovať hnutel'ný a nehnuteľný majetok obce.

Opatrenie 1.1

Vybudovať Dom smútku zodpovedajúci potrebám obce.

Opatrenie 1.2

Zrekonštruovať hasičskú zbrojnicu.

Priorita 3

Rozvoj kultúry, turistiky a športu v obci.

Cieľ 1

Vybudovať technické zázemie pre kultúru.

Opatrenie 1.1

Vybudovať areál na organizovanie podujatí pod holým nebom.

Opatrenie 1.2

Vybudovať javisko, kde by sa usporadúvali divadelné predstavenia z okolitých dobrovoľníckych obecných spolkov.

Cieľ 2

Dobudovať a zabezpečiť udržiavanie existujúcich športovísk.

Opatrenie 2.1

Vybudovať detské ihrisko s oddychovou zónou.

Opatrenie 2.2

Zabezpečovať údržbu a obnovu existujúcich športovísk.

Cieľ 3

Podporovať rozvoj turistiky.

Opatrenie 3.1

Zlepšovať podmienky pre cykloturistiku a pešiu turistiku v obci a jej okolí, vrátane vyznačovania turistických trás.

Priorita 4

Rozvíjať a skvalitňovať bežné služby pre občanov.

Cieľ 1

Dosiahnuť spokojnosť občanov s kvalitou a dostupnosťou bežne požadovaných služieb.

Opatrenie 1.1

Vytvárať podmienky a podporiť podnikateľov, ktorí majú záujem vytvoriť v obci nové, požadované služby a otvoriť obchodné prevádzky.

Priorita 5

Zabezpečenie sociálnych služieb.

Cieľ 1

Pomáhať sociálne odkázaným občanom.

Opatrenie 1.1

V predstihu monitorovať budúce potreby sociálnych služieb, predovšetkým pri starších vekových kategóriách obyvateľov.

Opatrenie 1.2

Pomáhať pri zabezpečovaní sociálnych služieb v spolupráci s príslušnými inštitúciami, ktoré tieto služby poskytujú.

Technická a dopravná infraštruktúra, miestne komunikácie

Priorita 1

Skvalitňovanie a údržba miestnych komunikácií a mostov, vybudovanie parkoviska.

Cieľ 1

Vytvorenie podmienok na skvalitňovanie a údržbu miestnych komunikácií.

Opatrenie 1.1

Vyriešiť vlastnícke vzťahy k pozemkom a zabezpečiť prípravu projektovej dokumentácie na realizáciu výstavby a rekonštrukcie miestnych komunikácií.

Opatrenie 1.2

Zabezpečovať zimné a celoročnú údržbu miestnych komunikácií pri rešpektovaní požiadaviek bezpečnosti a ochrany životného prostredia.

Cieľ 2

Vybudovanie nových komunikácií a parkoviska.

Opatrenie 2.1

Výstavba miestnej komunikácie v budúcich lokalitách IBV.

Opatrenie 2.2

Vybudovanie parkoviska v blízkosti kostola, určeného ako pre domácich obyvateľov tak aj návštevníkov obce.

Cieľ 3

Obnova miestnych mostov.

Opatrenie 3.1

Rekonštrukcia mostov na miestnych komunikáciách.

Cieľ 4

Rekonštrukcia a budovanie chodníkov.

Opatrenie 4.1

Postupné budovanie chodníkov v jednotlivých častiach obce.

Priorita 4

Televízny a dátový signál.

Cieľ 2

Zlepšenie podmienok na šírenie televízneho signálu a internetového pripojenia.

Opatrenie 2.1

Vybudovať stožiar s príslušným vybavením na bezdrôtové šírenie televízneho signálu a internetového pripojenia.

Životné prostredie a odpadové hospodárstvo

Priorita 1

Zlepšenie ŽP v obci.

Cieľ 1

Zamedziť vznik divokých skládok

Opatrenie 1.1

Odstrániť existujúce a svojvoľne vytvorené divoké skládky a zabrániť vzniku nových skládok.

Opatrenie 1.2

Podľa potreby prijímať a aktualizovať nariadenia obce, ktoré budú napomáhať naplneniu cieľa č.1

Cieľ 2

Vytvoriť optimálny systém nakladania s odpadmi.

Opatrenie 2.1

Umiestniť zberné miesta a zberné nádoby na triedenie odpadu, aby čo najviac vyhovovali občanom.

Opatrenie 2.2

Informovať obyvateľov a širokú verejnosť o zásadách, možnostiach a spôsobe separovania odpadov v obci, s cieľom dosiahnuť zodpovednejší prístup občanov k tejto záležitosti.

Opatrenie 2.3

Vybudovať kompostáreň a zberný dvor na odpad za spolupráce s ďalšími obcami, príp. inými subjektmi.

Priorita 2

Odkanalizovanie obce.

Cieľ 1

Vyriešiť definitívne likvidáciu splaškových a dažďových vôd v obci.

Opatrenie 1.1

Podieľať sa v spolupráci so susednými obcami a Oravskou vodárenskou spoločnosťou na urýchlenní vybudovania kanalizácie v obci.

Priorita 3

Skvalitniť životné prostredie prostredníctvom zabezpečenia estetického vzhľadu obce, úpravy verejných plôch a rozširovania zelene.

Cieľ 1

Úprava verejného priestranstva v obci.

Opatrenie 1.1

Úprava okolia potoka a kostola.

Opatrenie 1.2

Zapájať občanov do procesu zlepšenia stavu ŽP formou spoločných brigád (jar, jeseň) pri úprave verejných priestranstiev obce.

Cieľ 2

Zatraktívniť celkový vzhľad obce a zlepšiť stav verejnej zelene.

Opatrenie 2.1

Vytvoriť park v okolí kostola s rozmanitými druhmi kvetov.

Opatrenie 2.2

Priebežne venovať pozornosť rozširovaniu, úprave a údržbe zelene na verejných priestranstvách.

Opatrenie 2.3

Podporovať udržiavanie zelene a estetického prostredia v okolí rodinných domov a ďalších objektov, ktoré nepatria do majetku obce.

Propagácia obce a cestovný ruch, informovanie občanov a ďalšie programovanie rozvoja

Priorita 1

Zvýšiť turistickú atraktívnosť a návštevnosť obce.

Cieľ 1

Propagovať historické a kultúrne dedičstvo obce.

Opatrenie 1.1

Umiestniť stabilnú horizontálnu mapovo – obrazovú propagáciu pri obecnom úrade alebo kostole.

Opatrenie 1.2

Vytvoriť internetovú stránku obce (s cudzojazyčnou mutáciou) obsahujúcu okrem iného sekciu venovanú histórii obce, historickým objektom a kultúrnemu dedičstvu.

Opatrenie 1.3

Vyškoliť ešte minimálne dvoch sprievodcov pre návštevníkov obce a kostola.

Cieľ 2

Rozvíjať vidiecky turizmus a agroturizmus.

Opatrenie 1.1

Podporovať podnikateľské subjekty a občanov (finančne aj nefinančne), ktorý majú záujem podnikat' v tejto oblasti, napr. výhodným prenájmom obecného majetku a priestranstiev vhodných na dané podnikateľské aktivity.

Opatrenie 1.2

Informovať o možných formách finančnej podpory aj zo strany štátu vo forme dotácií či z fondov EÚ, príp. im pomôcť pri získaní týchto prostriedkov.

Priorita 2

Skvalitňovať systém informovania občanov.

Cieľ 1

Zabezpečiť a zlepšiť informovanosť občanov o živote a dianí v obci.

Opatrenie 1.1

Okrem už vydávaného občasníka Leštinské ozveny a obecného rozhlasu, využívať na informovanie občanov o dianí v obci aj budúcu internetovú stránku.

Priorita 3

Realizovať programovaný rozvoj obce.

Cieľ 1

Dosiahnuť kontinuálny rozvoj obce.

Opatrenie 1.1

Popri PHSR v potrebnom rozsahu postupne pripraviť a realizovať ďalšie plánovacie a programové dokumenty obce (napr. pre oblasť životného prostredia, odpadového hospodárstva, územný plán obce a pod.). Prípadne vytvoriť spoločné plánovacie a programové dokumenty pre rozsiahlejšie územie za spolupráce okolitých obcí.

Opatrenie 1.2

Vyhodnocovať plnenie schválených programovacích a plánovacích dokumentov obce minimálne v ročných intervaloch.

Opatrenie 1.3

Zabezpečiť podľa potreby aktualizáciu, prípadne vypracovanie nových programovacích a plánovacích dokumentov v stanovených intervaloch.

Priorita 4

Poskytovať viac kultúrnych, športových a spoločenských aktivít.

Cieľ 1

Podpora tradičných i nových kultúrnych, športových a spoločenských podujatí.

Opatrenie 1.1

Organizovať kultúrne podujatia miestneho i regionálneho významu, napr. fašiangy, Deň matiek, dedinské zábavy a pod.

Opatrenie 1.2

Intenzívnejšie a obojstranne prehlbovať kultúrnu spoluprácu so susednými obcami, príp. aj s obcami zo vzdialenejšieho okolia.

Opatrenie 1.3

Vypracovať návrh na netradičné kultúrne, športové či spoločenské podujatia na základe prieskumu detí a mládeže o formu záujmových činností.

Opatrenie 1.4

Vytvoriť kalendár plánovaných podujatí a propagovať ich v miestnej televízii a tlači, taktiež ich medializovať prostredníctvom spolupráce ďalších obcí.

Priorita 5

Rozvoj turistiky a cykloturistiky.

Cieľ 1

Vybudovať kvalitnú infraštruktúru služieb pre milovníkov turistiky a cykloturistiky

Opatrenie 1.1

Vytvoriť mapu s vyznačenými turistickými a cykloturistickými trasami, na ktorej by boli zobrazené aj atraktivity a miesta na oddych, napr. penzión, reštaurácia, občerstvenie, a pod.

Opatrenie 1.2

Nadviazať spoluprácu v oblasti poskytovania služieb turistom s obcami, cez ktoré prechádzajú vyznačené trasy, príp. spolupracovať aj s ďalšími obcami a tým predĺžiť trasy aj na niekoľkodňové túry v regióne Orava.

Opatrenie 1.3

V spolupráci s ďalšími obcami vytvoriť komplexný balík služieb pre daný segment návštevníkov, zahŕňujúci ubytovanie, stravovanie a spoznávanie atraktivít Oravy.

AKČNÝ PLÁN ROZVOJA OBCE NA ROKY 2011 - 2018

P. č.	Aktivita	Zodpovedná osoba/ inštitúcia	Cieľová skupina	Čas. obd.	Náklady na realizáciu	Zdroje financovania
1.	Rekonštrukcia MK v obci	Obec	Obyvatelia obce, návštevníci	2011 – 2015	100 000 €	Fondy EÚ, rozpočet obce
2.	Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice	Obec	Obyvatelia obce	2012 – 2015	50 000 €	Fondy EÚ, rozpočet obce
3.	Výstavba Domu smútku	Obec	Obyvatelia obce	2012 – 2018	150 000 €	Rozpočet obce
4.	Realizácia výstavby kanalizácie	OVS, obec	Obyvatelia obce	2012 – 2018	Podľa rozpočtu PD	Fondy EÚ, Rozpočet OVS
5.	Vybudovanie novej autobusovej zastávky	Obec	Obyvatelia obce	2012 - 2014	3000 €	Rozpočet obce, dotácie
6.	Vydanie monografie obce (elektronická forma)	Obec	Obyvatelia obce a regiónu	2011	36 513 €	Rozpočet obce
7.	Vydanie monografie obce (tlačaná forma)	Obec	Obyvatelia obce a regiónu	2012 - 2013	1 300 €/500ks	Rozpočet obce
8.	Vypracovanie Územno-plánovacej dokumentácie pre obec	Obec	Obyvatelia obce	2011 - 2013	5 000 €	Rozpočet obce
9.	Zriadenie internetovej stránky	Obec	Všetci návštevníci internetovej stránky	2011	600 €	Rozpočet obce

AKČNÝ PLÁN ROZVOJA OBCE NA ROKY 2011 - 2018

P. č.	Aktivita	Zodpovedná osoba/ inštitúcia	Cieľová skupina	Čas. obd.	Náklady na realizáciu	Zdroje financovania
10.	Udržiavanie a aktualizácia internetovej stránky	Obec	Všetci návštevníci internetovej stránky	Priebežne, podľa potreby	60 € / rok	Rozpočet obce
11.	Pokračovanie vo vydávaní a skvalitňovaní občasnika Leštinské ozveny	Obec	Obyvatelia obce, príp. návštevníci obce	Cca 2x ročne	840 €	Rozpočet obce
12.	Oplotenie obecného úradu	Obec	Obyvatelia obce	2011 - 2013		Rozpočet obce, dotácie
13.	Doplniť zariadenie do spoločenských priestorov a inventár do kuchyne v obecnom úrade	Obec	Obyvatelia obce	2011 - 2013		Rozpočet obce, dotácie
14.	Vytvoriť mapu s vyznačenými turistickými a cykloturistickými trasami	Obec	Všetkým milovníkom turistiky a cykloturistiky	2011	8 000 €	Rozpočet obce
15.	Vytvoriť park v okolí kostola	Obec	Návštevníkom obce, obyvateľom	2012 - 2016	10 000 €	Granty, rozpočet obce, príp. fin. prost. z ECAV Leštiny
16.	Vybudovať parkovisko v blízkosti kostola	Obec	Návštevníkom obce	2012 - 2016	10 000 €	Granty, rozpočet obce, príp. fin. prost. z ECAV Leštiny
17.	Vypracovanie geometrických plánov k novej IBV	Obec	Obyvatelia obce, záujemcovia o IBV	2011 - 2012	5 000 €	Rozpočet obce

ZOZNAM TABULIEK, GRAFOV A OBRÁZKOV

Zoznam tabuliek

Tabuľka č. 1: Výmera územia obce Leštiny (m2).....	7
Tabuľka č. 2: Obyvateľstvo.....	10
Tabuľka č. 3: Osídlenie	10
Tabuľka č. 4: Demografický vývoj obce podľa pohlavia	11
Tabuľka č. 5: Obyvateľstvo podľa najvyššieho skončeného vzdelania (rok 2001)	11
Tabuľka č. 6: Veková štruktúra obyvateľstva obce (rok 2009)	12
Tabuľka č. 7: Náboženské vierovyznanie	13
Tabuľka č. 8: Prehľad poskytovaných služieb v obci	14
Tabuľka č. 9: Doprava a dopravná infraštruktúra	20
Tabuľka č. 10: Technická vybavenosť	21
Tabuľka č. 11: Podnikatelia v oblasti drobnej výroby a služieb	22
Tabuľka č. 12: Nehnuteľné kultúrne pamiatky	23
Tabuľka č. 13: Ekonomicky aktívne osoby.....	26
Tabuľka č. 14: Rozpočet obce na roky 2011 - 2013 (príjmy)	27
Tabuľka č. 15: Rozpočet obce na roky 2011 – 2013 (výdavky)	28
Tabuľka č. 16: Bilancia rozpočtu obce.....	29
Tabuľka č. 17: Výber z prehľadu majetku obce (k 31.12.2010)	29
Tabuľka č. 18: Ostatné prvky životného prostredia	31

Zoznam grafov

Graf č. 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Leštiny v období 1785 – 1999.....	10
Graf č. 2: Veková pyramída obyvateľstva	12
Graf č. 3: Vývoj nezamestnanosti v obci Leštiny v rokoch 2004 – 2010	25
Graf č. 4: Vyhodnotenie spokojnosti zákazníkov s poskytovanými službami v obci.....	33

Zoznam obrázkov

Obrázok č. 1: Obecný úrad v Leštinách	3
Obrázok č. 2: Poloha obce Leštiny.....	6
Obrázok č. 3: Obecné symboly: erb, vlajka a pečat'	9
Obrázok č. 4: Pamätník SNP	17
Obrázok č. 5: Významné osobnosti späté s obcou	19
Obrázok č. 6: Danielovský (Bancíkov) kaštieľ	23
Obrázok č. 7: Skupina chránených líc pri kostole	30
Obrázok č. 8: Leštiny – pohľad z Tupej skaly	40

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

1. ČAPLOVIČ, J. 1991. *Portréty dejateľov Oravy*. Dolný Kubín, 1991. 169 s. ISBN 80-88803-41-1.
2. Dotazníky občanov obce Leštiny vyplnené a analyzované v súvislosti s prípravou PHSR.
3. DŽUMELA, M. *Cykloturistické trasy*. [online]. [cit. 2011-03-10]. Dostupné na internete: <<http://www.privaty.szm.com/cyklo.files/cyklo2.htm>>
4. ENCYKLOPEDICKÝ ÚSTAV SAV. 1977. *Vlastivedný slovník obcí na Slovensku II*. Bratislava: Veda, 1977. 520 s. ISBN 978-80-224-0990-2
5. HENCOVSKÝ, J. 2002. *Orava – turistický sprievodca*. [online]. 2002. [cit. 2011-01-17]. Dostupné na internete: <<http://www.oravainfo.sk/obce.php?inf=25&id=Doln%FD%20Kub%EDn>>
6. HOTEL ORAVA - SRŇACIE ****. 2011. *Šport/cykloturistika*. [online]. [cit. 2011-02-21]. Dostupné na internete: <<http://www.hotelorava.sk/index.php?lang=sk&menuid=47&submenuid=86>>
7. HUBA, P. 1989. *Leštiny*. Bratislava: Príroda, 1989. 115 s. ISBN 80-07-00172-7.
8. HUBA, P. 2000. *Orava v časoch prítomných a minulých*. Dolný Kubín: Vydavateľstvo Peter Huba. 2000. 199 s. ISBN 80-88-80330-6.
9. JEDNOTNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ORAVY. 2011. *Leštiny*. [online]. 2011. [cit. 2011-01-19]. Dostupné na internete: <http://www.czsk.net/dotyky/7_2004/beethoven.html>
10. KAVULJAK, A. 1955. *Historický miestopis Oravy*. Bratislava: SAV, 1955. 308 s. ISBN 80-969168-0-7.
11. MVRR SR. 2004. *Metodická príručka pre vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja*. Bratislava: Ústav vzdelávania a služieb, 2004. 72 s. ISBN 80-89073-09-3.
12. MINISTERSTVO KULTÚRY SR, BRITISH COUNCIL, VISITING ARTS. 2010. *Evanjelický drevený artikulárny kostol v Leštínach*. [online]. 2010. [cit. 2011-01-17]. Dostupné na internete: <<http://www.slovakia.culturalprofiles.net/?id=8248>>
13. Národný strategický referenčný rámec SR 2007 – 2013. [online]. Dostupné na internete: <<http://www.nsrr.sk/narodny-strategicky-referencny-ramec-2007-2013/>>
14. NATURALITER – PROJEKT LEONARDO DA VINCI. *Záujmové združenie Orava Milk Leštiny*. [online]. [cit. 2011-01-22]. Dostupné na internete: <<http://www.ciaumbria.it/virtuallib/casestudies/sl/Oravamilk.pdf>>
15. NOVÁK, J. 2008. *Pečate miest a obcí Slovenska, I. zväzok A-M*. Bratislava: FF UK 2008. 720 s. ISBN 978-80-89236-49-7.
16. *Leštinské ozveny* – obecný občasník. 2010. roč. 14, č. 1. s. 16.
17. ORAWA. 2004. *Leštiny*. [online]. 2004. [cit. 2011-01-19]. Dostupné na internete: <<http://www.orawa.sk/lestiny>>
18. PAŠRŇÍK, I. – SMETANKA, M. *Príručka pre miestne samosprávy: Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí*. [online]. 18 s. [cit. 2010-11-06]. Dostupné na internete: <<http://www.hornysaris.sk/Pr%EDru%E%20pre%20miestne%20samospr%E1vy.pdf>>

19. Rozpočet na rok 2011 a predpokladaný vývoj rozpočtov na roky 2012-2013.
20. Podklady získané od obce, Pamiatkového úradu SR, Štátnej ochrany prírody SR, Štatistického úradu SR (Mestská a obecná štatistika) a p. Vladimíra Albíniho (kronikár obce).
21. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja na roky 2007 - 2013. [online]. Dostupné na Internete:
<<http://www.zask.sk/showdoc.do?docid=9992>>
22. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Dolný Kubín na roky 2007 – 2013. [online]. Dostupné na Internete:
<<http://www.dolnykubin.sk/index.php?id=phsr>>
23. SCARABEO-SK. 2009. *Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Istebné 2009 – 2018*. 2009. [online]. Banská Bystrica. 2009. [cit. 2011-03-29].
Dostupné na internete: <http://www.istebne.sk/na_stiahnutie/22.02.2011-7/PHSR-Istebne.pdf>
24. SLOVENSKO-ČESKÝ KLUB. 2004. *Beethoven a Slovensko*. [online]. 2004.
[cit. 2011-01-19]. Dostupné na internete:
<http://www.czsk.net/dotyky/7_2004/beethoven.html>
25. ZAMKOVKÝ, J. 2004. *Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja*. Banská Bystrica: Centrum pre podporu miestneho aktivizmu, 2004. 17s. ISBN 80-968918-4-7.